

laiškas lietuviams

KOVAS 1996 MARCH

KANČIOS PAMOKOS	73	Danutė Bindokienė
TIKIU DIEVĄ... TIKIU BAŽNYČIĄ	76	Juozas Vaišnys SJ
MALDA AR BINGO?	79	Linas Sidrys MD
JĖZUS IŠ NAZARETO	80	Kun. C.C Martindale SJ
DAILININKAS MYKOLAS PAŠKEVIČIUS	84	Asta Krištopienė
AR MŪSU DURYS ATVERTOS?	86	Chiara Lubich
TEISĖ IR TEISINGUMAS	87	A. Saulaitis SJ
EILĖRAŠČIAI	92	M. Psanis, A. Puišytė
ŠEIMA-MEILĖS MOKYKLA	93	Anelė Švabaitė-Brazauskienė
KALBA	99	Juozas Vaišnys SJ
KNYGOS	101	Red.
ĮVAIRYBĖS	102	Red.
TĖVYNĖJE	104	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULI AI	107	Red.
TRUMPAI	108	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas dail. Mykolo Paškevičiaus darbų nuotraukomis.
Viršelio piešinys — dail. Gražinos Didelytės.
Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.
Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1996 / KOVAS - MARCH / VOL. XLVII, NO. 3

Kančios pamokos

Danutė Bindokienė

Pats kovo mėnesio vardas iššaukia kažkokį nerimo įvaizdį. Kovas — o gal kova? Su kuo? Kodėl? Lietuvių liaudis saktų, kad tai žiemos ir pavasario kovos laikotarpis: nepaisant šalčio pastangų nepaleisti iš savo glėbio žemės, ilgai vis tiek laimi pavasaris, paviliojęs pasaulį ne kieta jėga, bet šilto vėjo dvelkimu ir žiedais. Vadinasi, švelnumas, meilė nugalė smurtą... Žinoma, suromantinti įvaizdžiai nelabai atspindi tikrovę, bet žmonės mėgsta daiktams ir net gamtos reiškiniams suteikti asmens savybes, juk taip lengviau išsiaiškinti, suprasti, priimti.

Kovo mėnuo pažymėtas ir rimties bei susikaupimo ženklais. Džiūgauti dar per anksti, kol siela neatsikratė ydų šalnos, abejingumo pūgų, nenugalėjo pagundų viesulo ir neįžengė į nuskaidrėjimo pavasarį. Kitaip tariant — neperėjus rimtimi grįsto septynių mylių Gavėnios tilto, negali tikėtis Velykų džiaugsmo.

Nukryžiuotojo biustas.

Mykolas Paškevičius

Dvidešimtojo amžiaus pabaigos žmogaus (o gal ir bet kurio kito laikmečio) sunkiausias kasdienybės kryžius yra nuolatinis skubėjimas, nerandant laiko sustoti, pažvelgti į save ir paklausti: kurgi mes taip galvotrukčiais lekiame? Ilgainiui daugelis prie to skubėjimo taip pripranta, kad negali savo gyvenimo įsivaizduoti be nuolatinės greičio įtampos. Antra vertus, ne vienas už to “neturiu laiko” pasislepia nuo įsipareigojimų artimui ir — sau. Juk tai labai parankus pasiteisinimas, be platesnio aiškinimo atleidžiantis nuo pareigų ar prašymų, iš kurių norime išsisukti. Atleidžia ir nuo noro pažvelgti į save. Kas žino, ką galime pamatyti pačiuose giliausiuose sielos užkampiuose... Gal ten, kaip mažo vaiko vaizduotėje, glūdi kažkokios pabaisos, kurios, kartą mūsų dėmesio pažadintos, šoks ir suardys įvaizdį, taip kruopščiai susikurtą apie save.

Kristus mums sako: “Imk savo kryžių ir sek mane”. Su tuo kvietimu ateina ne tik ypatinga privilegija (juk ilgainiui kelionė su kryžiumi pasibagia dangiškąja laime), bet ir visos kliūtys, kurias turime nugalėti, kad pasiektume kelionės tikslą. Kančios kratosi žmogiškoji prigimtis. Tai visai natūralu. Tačiau yra žmonių, kurie kančia tiesiog mėgaujasi, rodydami kiekvienam pasauliečiui, kiek jie gyvenime turi kentėti, koks sunkus tas kryžius, kurį užkrovė ant jų pečių kasdienybė. Taip ir atrodo, kad niekad niekam sunku nebuvo, niekas jokio skausmo nepergyveno, liūdesio nepatyrė, desperacijoje nesiblaškę, tik jie.

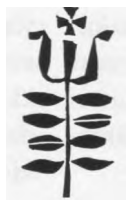
Vargiai taip reikia atsiliepti į Jėzaus žodžius: “Imk savo kryžių ir sek mane!” Mūsų

Viešpats ėjo į Golgotą nesiskųsdamas, nekeikdamas tų, kurie jį skaudino — fiziškai ir dvasiškai. Pakeliui jis net atrado jėgų suraminti verkiančias moteris, mirties valandą pasirūpinti savo Motinos likimu, paguosti atgailaujančią nusikaltėlį, kartu pasmerktą mirti ant kryžiaus. Jis taip pat atleido savo kankintojams.

Tai šitą pamoką kiekvienas turime išmokti, kai tiesiame rankas į mums skirtą kryžių ir ryžtamės eiti skaudžiuoju keliu paskui Kristų. Gavėnia — idealus laikas tai padaryti. Jokia pašalinė priemonė — pramogos, žmonės, užsiėmimai — nepadės mums nešti savąjį kryžių — tai kiekvieno asmenišką reikalą. Žinoma, jeigu tikrai jaučiame, kad po našta klumpame “trečią kartą”, yra tik vienas pagalbos šaltinis — tas, paskui kurį einame, nešini savo kryžiumi. Jis neatsisakys ištiesti pagalbos ranką, nes juk ir jam pačiam reikėjo Simono Kireniečio talkos... Nebūtina nuolat šaukti: “Viešpatie, Viešpatie”, bet jeigu sutikę neperžengiamą kliūtį, sušuksime — “Viešpatie, Viešpatie!” — pagalba atsiras.

Kovo mėnuo mums, lietuviams, pažymėtas ir neapsakomo džiaugsmo ženklų. 1991 m. kovo 11-tąją Lietuva užbaigė vergijos Gavėnią ir sušvito laisvės Velykų džiaugsmu. Tai dar vienas akivaizdus įrodymas, kad Dievui nėra negalimų dalykų. Kiek lietuvių tauta turėjo pakelti kryžių, kad sulauktų prisikėlimo?

Apsigaubę Gavėnios rimtimi, imkime pavyzdį iš kovo mėnesio. Kaip žiema kovoja su pavasariu, kovokime su savo silpnybėmis, kad Velykų rytą savo laimėjamą galėtume paskelbti džiaugsmingu “Aleliuja”.

TIKIU DIEVA...

TIKIU BAŽNYČIA

JUOZAS VAIŠNYS SJ

Žmogaus gyvenimas yra ieškojimas — ieškojimas tiesos, ieškojimas Dievo, savo gyvenimo tikslo. Bet norint Dievą surasti, neužtenka tik proto, reikia ir valios. Filosofas Paskalis sako, kad Dievas yra labiau linkęs pajudinti žmogaus valią negu protą. Jeigu žmogaus protui bus pateikta stipriausių argumentų, jeigu protas suvoks tiesą, bet jeigu jis neturės valios tos tiesos siekti, protas nieko nepadės.

Prancūzų rašytojas ir filosofas Paul Claudel taip pat ieškojo Dievo: skaitė, galvojo, studijavo, bet vis Jo nesurado ir jau atrodė, kad buvo visiškai Jį praradęs, nes prieš Jį rašė ir Jį šmeižė. 1886 m. Kalėdų naktį jis ėjo Paryžiaus gatve pro garsiąją Notre Dame katedrą. Pastebėjo, kad toje bažnyčioje vyko vidurnakčio kalėdinės pamaldos. Pasuko savo žingsnius į bažnyčią. Ne dėl to, kad būtų norėjęs pasimelsti, bet tik pasiryžęs surinkti daugiau medžiagos savo raštams prieš Bažnyčią ir tikėjimą. Įėjo, atsistojo prie durų ir klausėsi nuostabiai gražios kalėdinės giesmės “Adeste fideles”. Jis buvo tos melodijos taip paveiktas, kad lyg kokia nematoma jėga jį parklupdė ant žemės, ir jis pradėjo melstis. Dievas buvo atrastas, kurio pirmiau jis taip ilgai ieškojo ir vis nesurado. Tad norint Dievą surasti, pažinti ir pamilti, turi dalyvauti ne tik žmogaus protas, bet visas žmogus su savo valia ir net jausmais.

Vis dėlto yra daug žmonių, kurie Dievą suranda, Jį tiki ir pripažįsta, bet nenori pripažinti Bažnyčios. Jie sako, kad Bažnyčia yra tik dvasininkų sukurta, kad jos kilmė nėra dieviška, kad ji pasenusi, atsilikusi nuo gyvenimo, visiškai netinkanti moderniems pažangos laikams.

Girdėdamas tokius priekaištus, prisimeni graikų rašytoją Sofoklį, sukūrusį daug nemirtingų veikalų. Kai jis jau buvo sulaukęs senyvo amžiaus, bet vis dar buvo pajėgus, jo vaikai, norėdami, kad tėvas atsisakytų toliau būti šeimos galva ir jiems pavestų valdyti savo turtą, sugalvojo labai negarbingą tėvo apkaltinimą. Jį apskundė teismui, sakydami, kad tėvas jau pasenęs, suvaikėjęs, praradęs protą, todėl esąs visiškai netinkamas toliau būti šeimos galva.

Atėjo teismo diena. Prisirinko pilna salė žmonių. Už stalo sėdėjo teisėjai, prieš juos ramiai stovėjo kaltinamasis senelis Sofoklis. Pirmiausia teisėjai išklausė vaikų kaltinimų, o kai jie pabaigė, teisėjas kreipėsi į Sofoklį, sakydamas: “Girdėjai savo vaikų kaltinimus, jog tu suvaikėjęs, praradęs protą, netinkąs valdyti savo turtą, negalįs būti šeimos galva. Ką tu į tai atsakysi, kuo pasiteisinsi? Sofoklis, nieko į tuos kaltinimus neatsakydamas, išsitraukė iš po togos paskutinį, dar neseniai parašytą savo veikalą ir perskaitė visiems susirinkusiems į akis:

teisėjams, savo vaikams ir publikai. Jam pabai-
gus, minia sukėlė didžiausias ovacijas ir jį ap-
vainikavo laurų vainiku, o tie išsigimėliai
vaikai pasislėpė, kad nebūtų minios nulin-
čiuoti.

Panašiai elgiasi ir Bažnyčia. Prieš savo
išsigimusių vaikų kaltinimus ir šmeižtus ji ne-
taria nė žodžio, tik parodo save pačią, parodo
per dvidešimt šimtmečių savo sukurtą veiklą.
Ar ne jai mes turime būti dėkingi už visą
Vakarų kultūrą bei civilizaciją? Ar ne ji buvo
žmogaus teisių saugotoja ir gynėja? Ar ne ji
kovojo prieš vergiją ir priespaudą? Ji turėjo
daug priešų nuo pat pirmųjų savo gyvenimo
dienų iki dabartinių laikų, bet priešai jos ne-
sugriovė, jai negalėjo pakenkti, ji nuolat auga,
didėja ir dabar yra tapusi didžiausia pasaulyje
dvasinė jėga, apimanti beveik pusę visos žmo-
nijos. Visi jos įsteigęją Kristų koku nors būdu
pripažįsta, visi skaičiuoja metus nuo Jo gimimo,
visas pasaulis gyvena krikščioniškąja era.
Jos skelbiama doktrina ir šiandien nėra pase-
nusi, ji duoda atsakymą į visus žmogų vargi-
nančius klausimus, ji atsako, iš kur męs
ateiname, kur einame, koks mūsų gyvenimo
tikslas. Tik ji duoda patenkinantį atsakymą į
filosofų nesuprastas ir neišaiškinamas kančios
ir blogio problemas.

Gal vienas kitas, tai girdėdamas, pagalvos,
kad buvo ir yra tarp Bažnyčios narių ir jos at-
stovų tokių, kurie Bažnyčiai neteikia daug gar-
bės, kurie negali būti pavyzdžiu kitiems. Baž-
nyčios istorijoje yra buvę tokių įvykių, apie
kuriuos gal ji nenorėtų kalbėti. Taip, tai tiesa.
Bet šie įvykiai yra tik išimtys. Tie įvykiai tik
parodo, kad Bažnyčia, nors yra dieviškos kil-
mės, susideda iš paprastų žmonių, iš nusidėjė-
lių. Bažnyčioje yra didelių šventųjų, didelių
herojų, bet šalia jų yra ir egoistų, tik prie
žemės linkstančių trumparegių. Juk Bažnyčią
sudaro ne kokie nors antžmogiai ar nežemiš-
kos būtybės, o eiliniai šios žemės gyventojai.
Bet nereikia tiesai užmerkti akių, ir pamatysi-
me, kad kartais Bažnyčioje pasirodę šešėliai

Motinos sielvartas.

M. Paškevičius

negali užtemdyti šviesos, kuri rodo kelią į
heroizmą tūkstančiams ir milijonams.

Bažnyčios istorija nuo pat jos įsteigimo
pasižymi herojais, pasižymi nepaprastais hu-
maniškumo ir artimo meilės darbais. Bažnyčia
nėra atsilikusi, ji nori eiti ir eina su gyvenimu.
Tai įrodo ir paskutinis Bažnyčios susirinkimas,
kurį sušaukė tas tikrasis šių dienų stebuklas
Jonas XXIII, tas žilagalvis senelis, iš kurio
beveik niekas nieko nesitikėjo, o jis davė Baž-
nyčiai tokį naują impulsą, ją įstatė į tokį kelią,
kuris, atrodo, taip tiesiai veda į Kristaus skelbtą
vienybę ir artimo meilę — į patį krikščioniš-
kosios doktrinos centrą. Bažnyčia padavė
draugišką ranką visiems, be jokių religinių įsi-
tikinimų skirtumo. Juk ji visiems ir yra skirta,
visam pasauliui, visai žmonijai.

Bažnyčios istorijoje yra buvę kritiškų mo-
mentų, bet tai jos neparbloškė, nesusilpnino, o
dar labiau išryškino jos dievišką kilmę. Kai

Avinjono schizmos metu kai kas galvojo, kad Bažnyčia jau tuoj sugrius, nes atsirado net trys popiežiai, ir žmonės nežinojo, kuris yra tikras, kurio reikia klausyti, tuo metu Prancūzijoje į katalikų tikėjimą perėjo vienas labai mokytas ir įtakingas žydas. Jo draugai labai stebėjosi ir jam sakė: “Kas gi tau pasidarė? Kaipgi tu dabar galėjai daryti tokį žingsnį, kaip tau atėjo į galvą stoti į tą Bažnyčią kaip tik šiuo metu, kai ji svyruoja ir jau rengiasi griūti?” Bet žydas labai gudriai ir išmintingai atsakė: “Visi šie įvykiai man yra geriausias įrodymas, kad Bažnyčia yra ne žmogaus padaras, o Dievo kūrinys, nes jos neįstengia sugriauti ne tik jos priešai iš lauko, bet net ir jos vadovai iš vidaus. Jeigu Bažnyčia būtų žmogiškos kilmės, jau seniai būtų sugriuvusi”.

Taip, Bažnyčios istorija jau ne kartą yra patvirtinusi Kristaus žodžių tikrumą, kai jis, steigdamas Bažnyčią, pasakė Petriui: “Tu esi uola, ant to uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės!” Jau tiek daug priešų ji yra turėjusi. Jie norėjo ją sutriuškinti, sugriauti, palaidoti, bet visi atsimušę į tą uolą ir patys sudužo. Bažnyčia gyvuoja, auga ir klesti. Ir dabar, norėdama eiti su gyvenimu, norėdama būti visuomet moderni, ji pasuko nauja kryptimi gal dar jos istorijoje su negirdėtu drąsumu. Ji ėmėsi vienybės ir susiartinimo iniciatyvos, sujaudindama ne tik savo narius, bet net ir tuos, kurie iki šiol prieš ją kovojo.

Bažnyčia turi reikiamas priemones žmones vesti pas Dievą ir padėti jiems surasti tiesą. Ji turi nuostabų Kristaus mokslą ir Jo įsteigtus sakramentus — tuos dvasinius žmogų stiprinančius ir gyvybę teikiančius šaltinius.

Kai krikšto sakramentu į Bažnyčios narių eiles įjungtas kūdikis užauga, kartais jis tas didžiausias savo Kūrėjo suteiktas dovanas, protą ir laisvą valią, panaudoja prieš Dievą, tą didžiausią geradarį, iš kurio jis viską yra gavęs,

kurio jis yra sutvertas, kurio krauju atpirktas, kuris jam yra parodęs heroiškiausią meilę. Ta meilė yra paniekinama didžiausiu nedėkingumu — Dievo atmetimu, Jo įsakymų laužymu, Jo valios nevykdymu. Bet Dievas nėra rūstus teisėjas, o gailėtingas Tėvas. Žinodamas, kad ne visi visados Jam bus ištikimi, kad už Jo meilę bus dažnai atsimokėta nedėkingumu, kad žmogus neretai iškryps iš to kelio, kuris veda į laimę, Jis palieka žmonėms priemones, kad galėtų vėl keltis, grįžti prie Dievo ir vėl vadintis Jo vaikais. Kristus įsteigia išpažintį, tą gailėtingumo ir susitaikinimo sakramentą, kuris žmogų pagydo daug geriau negu moderniausios psichoterapijos priemonės. Iš didžiausio nusidėjėlio žmogus vėl gali pasidaryti šventuoju, jeigu tik jis supranta savo klaidą, atsiprašo už nedėkingumą ir parodo meilę savo Kūrėjui.

Žmogaus gyvenimas turi būti auka. Senovėje žmogus Dievui aukėjo savo gėrybes, bet Naujajame Testamente jis turi Dievui aukoti pats save drauge su save aukojančiu Kristumi. Kiekvienos Mišios yra Kristaus Kalvarijos kalno aukos atnaujinimas — sudabartinimas. Mišios nėra tik kunigo rankomis aukojama auka, ją aukoja visi žmonės, norėdami Dievą pagarbinti, Jam padėkoti, atsiprašyti už nusikaltimus ir paprašyti malonių sau bei visai žmonijai. Ta auka yra nuolat ant mūsų altorių aukojama, kad žmonės pasinaudotų jos vaisiais, kad jie save, savo kančias, skausmus, nemalonumus, gerus darbus ir pastangas jungtų prie begalinę vertę turinčios Kristaus aukos. Tokiu būdu mūsų silpnutės, žmogiškos pastangos, sujungtos su begalinės vertės Kristaus dieviška auka, yra sudievinamos, pakeliamos aukščiau iš grynai žmogiškos sferos ir prisideda prie Kristaus išganymo darbo. Tada ir mes drauge su Kristumi tampame savo ir visos žmonijos atpirkėjai.

MALDA AR BINGO?

L I N A S S I D R Y S M D

I Irako karo metu trys amerikiečiai kareiviai buvo patekę į apsupimą ir juos puolė šimtai priešų kareivių. Padėtis buvo beviltiška. Kareiviai matė, kad jiems artinosi galas ir kad reikia pasiruošti mirčiai. Vyriausias kareivis savo draugams tarė: “Mums reikėtų pasimelsti, tačiau aš lankiau valdišką mokyklą ir ten buvo uždrausta melstis”. Antras kareivis taip pat prisipažino, kad jis irgi niekad neišmoko melstis. Trečias kareivis tarė: “Aš irgi lankiau valdišką mokyklą, tačiau aš gyvenau netoli katalikų bažnyčios ir girdėjau, kaip ten žmonės meldėsi”. Visi trys kareiviai nuleido galvas, susikaupė ir trečias kareivis tarė: “B-3, B-3...”

Lietuviams, nežinantiems Amerikos kultūros, tenka paaiškinti, kad tai, ką kareivis girdėjo iš katalikų patalpų ir manė, kad tai buvo malda, iš tikrųjų buvo loterinis žaidimas bingo. Šis anekdotas pajuokia tai, kad valdiškos mokyklos daug ką moko, bet esminių gyvenimo klausimų neišryškina. Didelė dauguma Amerikos gyventojų yra krikščionys, bet apie Dievą mokyklos kalbėti vengia. Malda uždrausta.

Tuo tarpu, katalikiškos parapijos, bandydamos surinkti lėšų išlaikyti savo katalikiškas mokyklas, įsileido bingo žaidimus. Daug kur šie žaidimai užgožia maldos ir susikaupimo gyvenimą. Todėl valdiškas mokyklas baigusieji yra praktiškai bedieviai, ir jiems sunku suprasti religijos esmę. Šiems dvasinis pasaulis yra visai svetimas dalykas. Jie apie popiežiaus mokymą sužino tik iš visuomeninės spaudos, kuri dažniausiai yra parašyta visai ne krikščionių, dažnai agnostikų ir ateistų. Taigi šis mokymas perduodamas tendencingai ir dažnai iškreiptas.

Amerikos lietuviai žino, kad norint išugdyti savo vaikus sąmoningais lietuviais, tenka dėti nuolatines pastangas. Reikia namie kalbėti lietuviškai, reikia vežti į šeštadieninę mokyklą, reikia vaiką sudominti lietuviško gyvenimo vertybėmis. Pasitaiko atvejų, kad žmogus neišmoko lietuviškai namie, nieko nežinojo apie savo kilmę, bet staiga susidomi savo lietuviškomis šaknimis ir įstoja į lietuvišką veiklą. Tai išimtis.

Panaši dinamika vyksta su tikėjimu. Dievas norėjo, kad šeima ir religinė bendruomenė ugdytų ir saugotų šį tikėjimą nuo pat mažens. Todėl krikštijame kūdikius, o ne suaugusius. Moksleiviai turi išmokti savo tikėjimo istoriją, Kristaus gyvenimą, tikėjimo vertybes ir katekizmą. Šeimoje jie mokosi maldos gyvenimo. Šis dvasinis gyvenimas sustiprinamas Susitaikinimo sakramentu, pirmąja Komunija ir Sutvirtinimu. Yra būtina pasiekti intelektualinį ir dvasinį brandumą, kitaip katalikas, moksleivis ar studentas, susidūręs su Amerikos visuomeninio gyvenimo praktišku materializmu ir ateizmu, neišlaikys vidinės pusiausvyros.

Pažvelkime į savo lietuvišką gyvenimą. Lemonte yra didžiausia šeštadieninė mokykla už Lietuvos ribų. Mokslų metų pradžioje iškilo religinė dėstymo krizė. Jau tretieji metai, kai vaikai neparuošiami Sutvirtinimo sakramentui ir atrodo, kad praeis ketvirtieji be paruošimo, nes nebuvo mokytojų. Lietuvės vienuolės, dirbančios Lemonte, buvo iškeltos, kito vienuolyno vienuolės apgailestavo, kad buvo per užimtos. Kaip tik Čikagoje gyvena jaunos vienuolės

JĖZUS IŠ NAZARETO — KRIKŠČIONIJOS STEIGĖJAS

KUN. C. C. MARTINDALE S J

Prieš pradėdant viešą veiklą

Nazaretas jokių būdu nebuvo rami idiliška vietovė. Jis buvo prekybinių ir karinio judėjimo kelių artumoje. Sukilus prieš Romėnus tvirtovė, kurią jie sudegino, buvo tik už kelių mylių nuo Nazareto. Du tūkstančiai sukilėlių buvo nukryžiuoti. Žmonės, mirštantys ant kryžių, buvo jauno Jėzaus ir Marijos reginys.

Kai Jėzus atliko maldininkiską kelionę į Jeruzalę, ten jis pasiliko. Ir tik po dviejų dienų buvo atrastas šventyklos kolonadoje, kur rabinai turėjo savo “mokyklą”. Savo mokytojus jis stebino atsakymais į katekizmo klausimus. Savo susirūpinusiems tėvams jis pasakė: “Ar nesuprantate, kad man reikia būti savo tėvo namuose?” Tuo atsakymų jis patvirtino, kad Dievas yra tikrai jo tėvas ir kad Dievo namai yra jo namai, o Dievo veikla yra jo veikla. Jis grįžo su tėvais į Nazaretą ir ten pasiliko iki išgarsėjo Jono Krikštytojo veikla.

Prieš pradėdamas viešą veiklą, Jėzus keletą savačių praleido nykioje pietinėje dykumoje. Galilėjon jis grįžo per tą vietą, kurioje Jonas dar krikštijo. Jonas vis buvo klausiamas, ar jis nėra Elisas, grįžęs gyveniman, ar jis nėra pranašas, kuris turi pasirodyti pasaulio pabaigoje, ar jis pagaliau nėra Mesijas. Į visus klausimus

Jono atsakymas buvo neigiamas. Bet šiuo kartu jis galėjo nurodyti Jėzų sakdamas: “Štai jis”.

Bet Jėzus pasiėmė tik keletą iš savo mokinių ir kartu su jais pasuko šiaurėn. Tie paimti mokiniai buvo tik Andrius ir galbūt Jonas. Andrius supažindino Jėzų su savo broliu Simonu. Pakelėję į Galilėją jis susitiko su Pilypu. Žvejų kaime Betsaidoje, iš kur buvo kilę Andrius ir Simonas, Pilypas supažindino su Jėzumi Natanaelį iš Kanos, anapus kalvos, pakeliui į Nazaretą. Nuo sugrįžimo į Nazaretą Jėzus suteikė naują pobūdį savo veiklai.

Galima pridėti, kad grįžtant namo Natanaelis nusivedė Jėzų į vestuves, kur jau buvo jo motina. Ten jis vandenį pavertė vynu. Tas stebuklas įvyko jai prašant. Mesijaniškų reiškinių Jėzaus gyvenime jau pasirodė anksčiau, negu jis pradėjo skelbimo veiklą.

Išėjimas viešumon

Jonas Krikštytojas buvo suimtas ir įkalintas pas Erodą Antipą, nes jis priekaištavo, kad karalius buvo paėmęs brolio žmoną, kuri nebuvo legaliai atsiskyrusi. Tokiu būdu “balsas” buvo nutildytas. Krikštytojas jau buvo atlikęs savo misiją. Tada Jėzus Galilėjoje pradėjo savo viešą veiklą. Bet kaip tyliai! Jis atėjo į savo vietos sinagogą ir pasisiūlė paaiškinti Šv.

iš Lietuvos, kurios studijavo anglų kalbą šiokiadieniais ir turi šeštadienio rytą laisvą. Tačiau jos atsiprašė, kad negali padėti, nes turi per daug pamokų. Vaikų tėvai pagalvojo, kad gal teks kviesti gretimos parapijos lenkų vienuoles, kad paruoštų lietuvius Sutvirtinimo sakramentui. Taip buvo daroma kunigaikštystės laikais, nes lietuviškos religinės bendruomenės buvo užsiėmusios savo reikalais ir nesiryžo mokyti vaikų katekizmo. Laimė, kad atsirado aštuonių mažamečių vaikų motina, turinti laisvalaikio, kuri pasisiūlė dėstyti katekizmą ir paruošti vaikus Sutvirtinimo sakramentui.

Tenka pastebėti, kad Lemonte, Pasaulio lietuvių centre, kas savaitė vyksta bingo žaidimai. Šiems žaidimams netrūksta nei žmonių, nei energijos, nei pinigų.

Raštą. Kiekvienas žydas mokąs skaityti, galėjo tai daryti. Jis pasirinko Izaijo tekstą (61,1). Ten buvo parašyta: “Viešpaties dvasia yra ant manęs... Jis yra patepęs mane mokyti gerų darbų vargšus... skelbti Dievo gerumo laikus”.

Po to jis nuėjo į Kafarnaumą, prie ežero, sakė pamokslus sinagogoje ir pradėjo tuos nuostabius darbus bei ženklus, kad atkreiptų į save visų dėmesį. Vietos žmonės norėjo, kad jis ten pasilikėtų, tačiau jis “priklausė” ir kitiems Galilėjos miestams.

Tuoj buvo pastebėtas kalbėjimo skirtumas tarp jo ir tų, prie kurių jie buvo pripratę. Tačiau naujo mokslo jis neskelbė. Įtarimas kilo ne dėl jo žodžių, bet dėl jo “didžiųjų” darbų. Jis palietė raupsuotąjį ir dėl to, rituališkai tariant, pasidarė nešvarus. Jis aplankė mokesčių rinkėją ir net su juo valgė. Tai buvo sutepantis santykis. Jis nesilaikė ritualinių pasninkų. Jis nubraukė pakelės varpas subatoje, kas reiškia derliaus ėmimą, neleidžiamą subatoje. Jis išgydė subatoje sergantį žmogų. Kai kas sakė, kad tai neleistina.

Pagaliau ir jo žodžiai pasidarė mįslingi bei papiktinantys. Kalbėdamas apie Levį, pasakė: “Aš esu atėjęs šaukti ne teisųjų, bet nusidėjėlių”. Atsakydamas į priekaištus apie nepasninkavimą, jis sakė, kad, kai sužadėtinis yra su mokiniais, jie neturi pasninkauti. Kai jis bus paimtas iš jų, tada jie pasninkaus. Jis yra tas, “kuris turi ateiti”, jis yra sužadėtinis. Šie abu pasakymai yra mesijiniai titulai, jau Krikštytojo pavartoti (Jn 3,29). Pagaliau, kai paralyžiuotas žmogus buvo nukeltas prie jo per stogą, visi buvo sukrėsti jo pasakymo: “Tavo nuodėmės yra atleistos”. Ir kad “jūs žinotumėte, jog Žmogaus Sūnus turi galią atleisti žemėje nuodėmes”, Jėzus jį išgydė. Pasakymas “Žmogaus Sūnus” yra bendrinis terminas. Jis gali reikšti žmogų apskritai. Bet šiuo atveju Jėzus jį prisi-taikė sau. Ir dėl to jis yra mesijinis pasakymas plačia prasme.

Dar blogiau atsitiko su pagoniu valdininku, kuris prašė Jėzaus išgydyti jo tarną. Valdinin-

kas, matyt, jautė, kad Jėzus yra koks dievų pasiuntinys, turįs, galią gydyti ligonius ar kas nors panašaus. Jis gramozdiškai prisistatė, kad ir jis turįs valdžios žmonėms, kuriems jis įsako, ir jie klauso. Dėl to ir Jėzus tegul tai padaro. Čia Jėzus sušuko: “Aš neradau tokio tikėjimo net ir Izraelyje”. Tai buvo sukrečiantis dalykas Jėzaus kritikams. Atrodė, kad pagonis jis labiau vertina negu žydus. Nenuostabu, kad nuo dabar buvo aišku, jog jis nebegalės būti be kliūčių. Atrodo, kad nuo dabar jis galutinai apsisprendė susišaukti apaštalus, juos išmokyti ir siųsti atlikti šį darbą, kai jo jau nebebus. Dėl to jis nusivedė juos į kalną, kur masės negalėtų jų pasiekti, ir suteikė jiems įvadines pamokas, kad visi suprastų, ką jis daro ir ko nedaro, koks jo santykis su tais, kurie buvo pirm jo.

Apaštų apmokymas

Yra žinoma, kad evangelistas Matas to paties pobūdžio pasakymus ir įvykius paduoda kartu. Atrodo, kad jis taip yra padaręs pamoksle nuo kalno. Dėl to ir penktame skyriuje turime tokį sudėtinį dalyką. Bet abejočiau taip sakyti apie tai, kas eina po to. Dėl to manyčiau, kad “Tėve mūsų” malda labiau atitinkančioje vietoje yra Luko evangelijoje. Manau, kad šiuo ankstyvuojų metu Jėzus pirmiau kalbėjo vieniems apaštalams aukštai kalne, o nulipus žemyn, buvo proga pakalbėti visiems.

Ligi šiol Viešpats Jėzus neskelbė naujo mokslo, net ir ant kalno. Jis beveik neminėjo Dievo karalystės nei jos karaliaus, nebent netiesioginiu būdu. Šiuo metu Jėzus stengėsi pasiekti tik širdies pasikeitimą, be ko viskas pasiliktų nesuprantamas mokslas, nors ir išgirstas. Pirmasis paskatinimas turi būti nuo išorės į sąmonės vidų. Jūs neturite nei žudyti, nei paleistuvauti, nei užgaulioti. Jūs neturite nešiotis neapykantos, pikto noro ar rūstumo. Ir toliau: jūs neturite gyventi keršto dvasia, būtent: akis už akį, dantis už dantį, įžeidimas už įžeidimą. Jūs neturite vien nelaužyti įstatymo. Jūs turite stengtis patikti savo dangiškajam Tėvui ir būti

tokie, kaip jis, kuris daro gera ir blogajam, ir nedėkingajam. Jeigu jūs darote gera tik tiems, kurie jums yra geri, kaip jūs galite būti geresni už pagonis? Nes ir jie tai daro. Jėzus tokiu būdu aptaria mokslą beveik apie visus santykius tarp žmogaus ir žmogaus, tarp žmogaus ir Dievo. Jis pripažįsta, kad šis mokslas yra kietas. Tai yra ankšti vartai ir siauras kelias. Bet tai yra mokslas tam, kuris stato savo namus ant uolos, o visi kiti namai bus nušluoti.

Atkreipkite dėmesį į tris dalykus. Dievo idėja čia yra aiškiai pateikta kaip tėvo, kuris myli savo vaikus labiau negu jie myli jį. Dievo galybė ir šventumas niekad Jėzaus nebuvo paneigtas, tačiau Dievo vaizdas jo yra paremtas meilumu kiekvienam atskiram žmogui. Antra, dažnai jo mokyme kartojamas pasakymas: „Jums iš seno buvo sakoma, o aš jums sakau“. Kas yra tie senieji? Tai visi patriarchai, Mozė ir pranašai. O kas aniems kalbėjo? Pats Dievas. „Bet aš jums sakau...“ Jie galbūt galėjo tada jo klausti, kas pagaliau tu esi. Ir trečia, jis duoda dvylikai suprasti, kad jie turi pašaukimą ir pasiuntinybę. Jie yra miestas, pastatytas ant kalno, šviesa, užžiebta ir iškelta ant pastovo, žemės druska. Tokiu būdu buvo aiškiai nuskaitoma visuotinė karalystė ir jos dieviškasis karalius.

Dievo karalystė

Po to Viešpats Jėzus susitelkė prie karalystės, bet apie tai kalbėjo palyginimais. Palyginimas yra trumpesnis ar ilgesnis pasakojimas, kad ką nors išryškintų, paliekant nuošaly faktus ar situacijas. Jėzus tai atlieka, nesileisdamas į detales, kuo paprastai domisi alegorijos. Norint nušviesti mažiau žinomus dalykus, reikia tai daryti per žinomesnius. Jėzus čia nušviečia dvasinius dalykus, šiuo atveju, dieviškos teisės pobūdį ir jos padarinius, pasinaudodamas kasdieninio gyvenimo pavyzdžiais. Jis tai darė dėl to, kad tai buvo žydų mėgstamas metodas. Jeigu jis būtų tiesiog sakęs, kad žydų nacionalistinės viltys jau yra baigtas dalykas,

tai jį būtų tuojau užmušę. Jis nenorėjo duoti savo priešams ginklo į jų rankas. Jo žodžių reikšmė visada priklausė nuo klausytojų supratimo. Palyginime apie sėją jis sako, kad sėkla kartais krinta ant tako, t.y. visiškai nepriimlioms sieloms. Kartais ant uolos, kur yra tik sauja žemių, tai reiškia į lėkštas sielas, atsiliepia tik trumpai, o paskui nudžiūsta. Kai ji patenka ir į tinkamą dirvą, gali būti piktžolių nustelbta. Piktžolės — tai tokia galvosena, kuri yra užsiėmusi tik medžiaginiaisiais dalykais ir neturi jėgos žodžiui augti. Tik į daug žadančią dirvą patekusi sėkla duoda didelį derlių.

Karalystės pradžia atrodo taip nereikšminga, kaip garstyčios grūdas, bet išauga į medį. Pradžioje ji net nepastebima. Ji auga tik žemėje ir veikia kaip mielės tešloje. Bet kartu ji yra labai realus dalykas, kaip turtas, paslėptas žemėje, ar kaip perlas, kurį jūs turite nusipirkti, parduodami visa kita, ką turite. Tačiau ligi žemiška istorija pasibaigs, ji turės daug netobulumų. Tikime bus ne tik geros, bet ir nuodingos žuvys. Lauke yra ir piktžolių, ir kviečių.

Žinoma, čia nėra jokios užuominos apie tautinę ar medžiaginę gerovę. Taip pat nėra užuominos apie sukilimą. Žmonės, kurie jo noriai klausėsi, buvo tos „ramios“ sielos, silpni ir malonūs, bet su kuriais galingieji elgėsi grubiai, bet jie visa tai ramiai priėmė. Tai tokie žmonės, kuriuos Jėzus išgyrė savo palaiminimuose ir kuriuos Matas, kaip įžangą, pateikė Jėzaus pamokslu pradžioje.

Tačiau karalystė prasideda jau dabar. „Tėve mūsų“ maldoje mes esame mokomi prašyti, kad Dievas būtų garbinamas, kad jo karalystė galėtų prasidėti, kad jo valia būtų ne tik danguje, bet ir žemėje. Jėzus tai supranta taip, kad Dievo triumfas turi prasidėti čia, bet bus užbaigtas po to. Tai turi būti įvykdyta individualioje sieloje, bet pasireikšti palaipsniui. Karalystė yra matomas ir nematomas dalykas, laikinas ir amžinas.

Pagaliau šis mokslas yra „slaptas“, tačiau ne visada jis bus toks. Tai Jėzus pabrėžia.

Žiburyš yra uždegtas ne tam, kad jis būtų uždegtas. Apaštalai jau yra gavę tą mokslą, jis jiems yra išaiškintas. Jėzus kalbėjo pirmiausia palyginimais, atsižvelgdamas į klausytojų supratimą. Viskas priklauso nuo to, kaip jie klauso. Jeigu jie nekreips dėmesio į šviesą, pažangą, tai jų pirminis pažinimas aptems ir vidinė akis nusikreips į tamsą. Ir dar į kokią tamsą!

Jėzaus stebuklų visuma

Toliau savo mokslą Jėzus ryškino stebuklais. Stebuklų iš evangelijų negalima pašalinti. (Nebent kas iš anksto nuspręstų, kad stebuklas yra negalimas dalykas.) Net tie kritikai, kurie mano, kad gali pasiekti patį originalųjį evangelijų branduolį, randa, kad stebuklai, pvz., duonos padauginimas, yra dokumentuotas dalykas.

Viešpats Jėzus priskyrė sau galią daryti tokius dalykus, kurių kiti žmonės negali daryti. Jis tai darė Dievo jėga, bet savo paties noru. „Aš noriu, kad jūs būtumėte švarūs“, — sakė jis. Taip jis elgėsi su paralyžiuotais, aklais, kurčiais, nebyliais ir raupsuotaisias. Paprastai ta jėga reiškėsi staigiai, bet kartais ji veikė iš lėto, pvz., aklas gimęs žmogus, pradėdamas regėti, žmonės matė kaip medžius. Kartais stebuklai buvo daromi palietimu, kartais visiškai iš tolo. (pvz., šimtininko tarnas). Kartais stebuklas vyko, jo nelaukiant, o kartais net priešinant, pvz., piktųjų dvasių išvarymas. Kartais jie buvo daromi, pasinaudojant medžiaginiaisiais dalykais, pvz., vandeniui, jūrai, duonai ar net mirusiu kūnu.

Tie įvykiai paprastai būdavo visiškoje vietoje, nuolat stebint apaštalams, dažnai matant priešingai nusiteikusiems kritikams, kurie neneigė fakto, bet išrasdavo fantastiškų priežasčių jiems išaiškinti (pvz., jis velnius išvaro jų vado pagalba).

Taigi jie yra įvykę. Nors mes, žinoma, negalime nustatyti jų mokslinio pobūdžio, pvz., koks buvo paralitiko gydymas. Tačiau neabejotinai jie yra anapus gamtinio dėsnų.

Kaip bebūtų, į stebuklus turime žiūrėti, kaip į visumą. Pats Jėzus į juos žiūrėjo, kaip į „ženklus“, kaip į išimtinius dalykus savo veikloje. Jie visi rodė į tolimesnę išvadą, kad Dievas yra kartu su juo, kad jie patvirtina jo mokslą. Taip pat jie buvo mesijinės tradicijos dalis, sakančios, kad „kai Mesijas atvyks, neregiai praregės“ ir panašiai. O kai Jonas Krikštytojas siuntė mokinius paklausti Jėzaus, ar jis tikrai yra Mesijas, Jėzus kaip tik nurodė „ženklus“, kuriuos jis darė. Taip pat reikšmingai pridėjo, kad vargšams yra skelbiama geros žinios. Jėzus čia pakartojo pranašo Izaijo žodžius. Pagrindinis dalykas buvo Jėzaus skelbiamos žinios. Bet žmonėms dažnai yra lengviau suprasti fizinį pranašystės momentą negu dvasinį. Jie mano, kad sunkiau yra prikelti mirusį negu sakyti „Tavo nuodėmės tau atleistos“.

Pranašysčių išsipildymo argumentas

Apaštalams buvo lengviau priimti pranašystes, kaip Jėzaus mesijiniškumo įrodymą, negu stebuklus (išskiriant, žinoma, jo prisikėlimą iš mirties). Pranašystė paprastai buvo ne vien pasakymas apie tuolaikinius ar gresiančius dalykus (pvz., apie būsimą miesto išgriovimą). Pranašystė buvo dėmesio atkreipimas į tai, kad tie įvykiai turi ryšį su tuo, kas vyksta, kas vyksta aukštesniame lygyje; su tuo, kas yra teisinga ar neteisinga, ar turi ryšį su Dievu. Tuolaikiniai žydai žiūrėjo į savo istoriją, kaip į organišką vienybę ir visiškai nuo Dievo Apvaizdos priklausančią dalyką. Pranašystės kreipė dėmesį į kažką geresnio, į Dievo dieną, į Mesijo atėjimą. Dėl to šioje visuomenėje viskas buvo pranašiška. Ypač tokios buvo pranašiškos knygos: Jozuės, Samuelio ir Karalių.

Vienas ar kitas pranašas apie Mesiją praneša skirtingai. Vienas kalba apie jį kaip garbingą karalių, kitas — kaip apie kenčiantį tarną, dar kitas kaip apie Dovydo palikuonį, ar kaip paslaptinę šios žemės apraišką. Jėzus teigė, kad visos tos pranašystės turi jame išsi-

DAILININKAS MYKOLAS PAŠKEVIČIUS

(Jo darbų nuotraukomis iliustruotas šis "Laiškų lietuviams" numeris)

Asta Krištopienė

Pirmoji mano pažintis su Algimanto Kezio galerija buvo labai neseniai ir gana atsitiktinė. O pamačiau, kad ji patraukli. Maždaug du kartus per mėnesį čia įvyksta kas nors naujo, įdomaus ir netikėto.

Įstrigo atmintin naujų knygų pristatymai. Sužavėjo Onos Dokalskaitės ir jos vyro Mykolo Paškevičiaus reprodukcijų knygos. Gal dėl to ir gimė noras pasidalinti mintimis, pirmuoju įspūdžiu besklaidant Algimanto Kezio redaguotą ir "Galerijos" išleistą knygą apie Mykolo Paškevičiaus kūrybą.

Dailininkas Mykolas Paškevičius, turįs įgimtą talentą, dailės išsilavinimą įgijęs jaunystėje ir pradėjęs kurti tik baigęs profesinę karjerą. Per gyvenimą dailininkas ėjo kaip stebėtojas, kaupdamas įspūdžius, vaizdus, fiksuodamas nuotaikas. "Jei kas paklaustų Paškevičiaus, kas yra menas, išgirstų paprastą atsakymą, kad menas yra forma. Menas jam yra nevaržoma, gryna ir paprasta forma. Dailininko kūrybos stiprybė — koncentruota linija. Vaizduojamas dalykas sukuriamas iš daugybės atskirų kom-

pozicijos elementų, sudarančių įspūdį, kad paveikslė jie svarbiausi. Tačiau iš šių elementų susidėlioja žmogaus veidas, kūnas, portretas, šuoliais lekiantis arklys, nukryžiuotą sceną, sukelianti stiprų ir neužmirštamą įspūdį: nenusakomas skausmas Nukryžiuotojo kūne, neišmatuojama dviejų prie kryžiaus apsikabinusių žmonių kančia, pianisto rankose ir veide gilaus susikaupimo ir stiprios valios išraiška, šuoliais lekiančiuose žirguose energijos ir grakštumo proveržis..."

A. Kezys

"Charakteringiausias M. Paškevičiaus platinės išraiškos akcentas — linija. Gal jo, profesionalaus architekto, patirtis įgalino matyti ir suvokti pasaulį, kaip linijų konstrukcijas ir labirintus. Dailininko linija švari, plati ir reikšminga, lyg švininė vitražo jungtis, bet kartu labai greita ir ekspresyvi. Daugelyje M. Paškevičiaus darbų linijos lyg paslepia savo mirgėjime figūras, iš natūros pieštą etiudą priartina prie abstraktaus darbo".

D. Lapkus

pildyti. Jame turėjo išsipildyti visa Dievo Apvaizdos paruošta Izraelio istorija. Apaštalams teko tai padaryti. Jėzaus veikloje jie turėjo pamatyti visą tautos istorijos išsipildymą pirmiau, negu jie pareiškė, kad Jėzus yra Kristus. Taigi tiek stebuklai, tiek pranašystės turėjo būti apaštalų išmąstyti ryšium su Jėzaus asmeniniu charakteriu.

Jėzaus charakteris yra viską viršijantis — paprastas, mielas, griežtas, kasdieniškai žmogiškas, virš visko šventas, visa tai sujungiantis su niekieno neprilygstamu mokymu ar ne mažiau niekieno neprilygstamais reikalavimais sau pačiam. Jis siūlė save, kaip turintį visa tai, kas buvo gera praeityje, tačiau vedantį į kažką nepaprastai geresnį, viskam turintį paties Dievo pritarimą ir paramą.

b.d

“Žvelgiant į M. Paškevičiaus kūrinis, stebinčiojo akims atsiveria vaizduojantys judesį, emociją, greitį ir galbūt net skrydžio pojūtį paveikslai. Kai sužinojau dail. Paškevičiaus amžių, privalau prisipažinti, kad man užėmė kvapą ir buvau maloniai nustebintas, atradęs jo paveiksluose kunkuliuojančią jaunystę.

M. Paškevičiaus vidinis “aš” kalba apie universalius dalykus. Tačiau žinodamas apie jo grumtynes su likimu ir bėgimą nuo karo nešamo siaubo, nustembi, kad beveik kiekviename paveiksle jis pakyla virš žmonių nelaimių ir kančių”.

Donald J. Anderson

“Aš nesiekiu tikslumo, ribojančio žiūrovo akiratį ir suvaržančio jo vaizduotę. Mano tikslas: neįtikėtinose gyvenimo apraiškose pabrėžti paveikslo išraiškos dinamiką ir jėgą”.

M. Paškevičius

Na, o aš prisipažinsiu, kad paėmus į rankas šią knygą, besigrožint M. Paškevičiaus kūryba, visuomet apima keistas jausmas: rodos, pasaulis suskyla perpus, palikdamas aplinkui realius apčiuopiamus daiktus, o tave perkeldamas ir nugramzdindamas į pasaką. Kiekvienas paveikslas kalba sava kalba.

Prieš mane “Malda”, prieš mane žmogus. Tai stiprios valios asmenybė. Veide susikaupimas ir ramybė. Rankose žvakė. Ir aš tarsi girdžiu pakuždom tariamus žodžius, taip neseniai sakytus arkiv. J. Matulaičio: “Aukoju Tau, Viešpatie, visus savo darbus, rūpesčius, vargus, kad tik Tau, Viešpatie, dar daugiau galėčiau dirbti, vargti, kentėti. Duok, kad sudegčiau kaip žvakė mano rankose Tavo garbei ir savo laimei”.

M. Paškevičiaus žmogus — tai subtilių dvasinių išgyvenimų išraiška. Dailininkas gėrisi pačiu tobuliausiu gamtos kūriniu. Kartais net pamiršti, kad regi plokštumą — ne erdvę — viskas taip aišku ir darnu. Net užsimerkus nesunku įsivaizduoti tolimesnį judesį. Nuostabiai daug grakštumo ir jėgos — retas derinys. Kiekviena linija lengvai, be jokios įtampos

išraito įvairiausias figūras. Dažniausiai to paties žmogaus figūrą... Žmogaus, pakilusio visu ūgiu, žmogaus mylinčio, žmogaus mąstančio, žmogaus kenčiančio.

Dailininkas rašo: “Savo kūryboje aš daug dirbau prie Kristaus simbolio atvaizdavimo ir manau, kad tik realistine forma galima išreikšti paties dailininko būseną”.

Iš tikrųjų, žmogaus skaudžius pergyvenimus vadiname kryžiumi. O jų M. Paškevičiaus gyvenime būta nemažai. Gal todėl religinės temos paveikslai “Nukryžiuojimas”, “Motinos sielvartas” įgauna visai kitą atspalvį, įgauna žmogiškai realią išraišką, tuo pačiu primindami, kad Kristaus kryžius yra dieviškos meilės aukuras, altorius, ir kad kiekvienas privalome jį nešti kartu su Kristumi, primindami ir tarsi kviesdami: “Pakelkite visa, kas sunku, gyvenkite meile, artimo meile”.

M. Paškevičius įkūnijo ir užfiksavo savo darbuose gamtos gyvybės dinamiką. Jo žmogus tarsi suaugęs su erdve, su aplinka. Jis siekia atskleisti ne individualius žmogaus bruožus, o vidinius jo išgyvenimus, jo dvasinę būseną. Jo pianistės figūra tarsi skęsta džiugios saulės šviesos sklaidinos erdvės glėbyje. Paveikslą suvokiame kaip odę jaunystei, pergalei, saulei, žydėjimui, ir tarsi girdžiu, kaip iš po jos pirštų liejasi švelnūs F. Šopeno muzikos garsai.

Visi “muzikiniai” paveikslai “Saksafonistas”, “Smuikininkai”, “Dirigentas”, “Pianistė” — tartum melodijos motyvas. Susimąsčius ties jais gali išgirsti G. Geršviną, N. Paganinį, F. Listą ar S. Rachmaninovą, A. Skriabiną ar F. Šopeną, P. Čaikovskį ar E. Grygą. Ir junti, kad neaprašomi garsai liejasi į vientisą melodiją. Klausais šios nepaprastos melodijos ir juo toliau, tuo labiau suvoki, kad pajunti ir pagauni slapčiausius žmogaus sielos virpėjimus.

M. Paškevičiaus kūriniai — tarytum gyvos būtybės. Per juos atsiskleidžia ir pats dailininkas. Atsiskleidžia visu savo dvasiniu grožiu, tauria prigimtimi ir įgimtu talentu. Tai žadina nuostabą, pagarbą ir susidomėjimą.

AR MŪSŲ DURYS ATVERTOS?

CHIARA LUBICH

"Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi." (Apr 3,10).

Šiuos žodžius galime rasti Apreiškimo knygoje. Jėzus juos kreipia per apaštalą Joną Laodikėjos Bažnyčiai, o amžių būvyje krikščionys jautė, kad jie skiriami ir jiems. Popiežius nuo pat pirmos savo pontifikato dienos mus ragina: "Atverkite duris Kristui!"

Tai yra kvietimas plačiai atverti mūsų širdis vieninteliam, kuris gali jas pripildyti džiaugsmo. Tie vaizdingi žodžiai "vakarienianti kartu" iš tikrųjų įtikina, kad džiaugsmo gausumas ir visoks gerumas ateina iš buvimo vienybėje su Dievu.

O kada ir kaip Jėzus kalba kiekvienam iš mūsų? Kaip įmanoma atpažinti Jo balsą tarp daugybės kitų balsų ir triukšmo, kad galėtume savo širdį atverti Jam?

Pirmiausia, mes turime nutildyti tuos balsus, kurie mus trukdo, kelia nerimą ir klaidina. Bet ir to neužtenka. Mes turime stengtis išgirsti Dievo balsą, o tai galime daryti, apsisprendę mylėti: padaryti tikrą krikščionišką meilę mūsų gyvenimo stiliumi. Tada nesuklysimė ir galėsime išgirsti Jo švelnų balsą, kuris vienintelis duoda ramybę ir saugumo jausmą, kuris mus drąsina ir apšviečia.

Bet taip pat būna valandėlių, kurios yra sunkios ir skausmingos, kai vidinė ir aplinkos vienuma bei tamsa mus vargina. O būna ir tokių valandėlių, kada visiškai pasitikėjimas Jo meile padeda mums tikėti, kad Jis dar tebėra čia, visada yra prie mūsų durų ir beldžia. Ir laukia. Jis laukia ir nori, kad parodytume Jam savo meilę elgesiu. Jei mes esame pasiryžę pri-

imti mažus ir didesnius kentėjimus, tai mus skatina jų nerodyti Jam, kai Jis ateina, nes būdami su Juo kentėjime, rasime meilę ir džiaugsmą.

"Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu..." Tie žodžiai skatina mus klausyti Jo balso nepaliamajam. Bet kaip mes tai galėtume daryti, kai mūsų veikla nukreipia dėmesį į ką kitą ir išieškoja mūsų energiją? Tai daryti mes galime, jei pradėdami dieną, kokį darbą, ar kai esame atsidavę reikalavimams šeimoje, mokykloje, įstaigoje, sakytume Jam visiškai pasitikėdami: "Aš noriu sutikti Tave tuose asmenyse, situacijose. Aš noriu atverti Tau duris į savo širdį, tik Tau vieninteliam!"

Tada kiekviena diena, kiekvienas pasikalbėjimas, kiekvienas įsipareigojimas bus kitokios apimtys, kitokios reikšmės, ir tada Jėzus savo nematomu buvimu pripildys mus džiaugsmo ir šviesos.

Iš tikrųjų Jėzus parodė mums savo veikimo būdą, savo "paslaptimi", kaip mes turime pagal Jo pamokymus gyventi. Kai mes bendraujame su artimu, iš tikrųjų atidarome duris Jėzui ir su Juo bendraujame.

O iš tikrųjų pats Jėzus priima mus ir teikia gausių malonių. Tada galbūt dienos pabaigoje, klausydami artimo ar ką nors jam duodami, iš tikrųjų tai darysime pačiam Jėzui, taip pripildydami savo širdis tikro džiaugsmo.

Gyvenimas pagal Jėzaus žodžius priartins mus prie visų krikščionių susitaikinimo. Tai bus dar čia žemėje laukimas tos vakarienės,

TEISĖ IR TEISINGUMAS KRIKŠČIONIŠKO NUSISTATYMO AKIMIS

A. SAULAITIS SJ

Šių pastabų klausimas

Lygiai prieš septynerius metus iš tremties Sibire grįžo dėl katalikiškos pogrindyje veiklos kalintas (tuomet dar kun.) vysk. Sigitas Tamkevičius. Prieš porą metų jam reikėjo Katalikų Bažnyčios reikalais kreiptis į nepriklausomos Lietuvos respublikos valdžios įstaigą. Už stalo sėdėjo Lietuvos pareigūnas, kuris veikliai dalyvavo Tamkevičiaus kaltinamojoje byloje — galima sakyti, jį Sibirą ištrėmė. Tamkevičius pasijuto labai nepatogiai, ne dėl savęs, nes jis nieko nesibaugina, bet dėl raštininko — kad šiam susitikimas nebūtų nepatogus.

Šis vaizdas, tikriausiai ne vienintelis toks, išreiškia, apie ką norėtusi pasitarti: sovietinį paveldą naujai atgijusioje valstybėje, Bažnyčios arba krikščionišką laikyseną, ir mus, stebėtojus ir iš dalies dalyvius toli nuo Lietuvos.

1. Aptartina padėtis

Daugiau kaip dvidešimt valstybių įsijungė į atskirų šalių sąrašus, kai Sovietų Sąjunga, kaip sakoma, "subyrėjo". Padidėję ryšiai su kraštais, valdžiomis, verslininkais, žmonėmis leidžia vadinamą Vakarų pasauliui iš arčiau pamatyti sovietinės santvarkos tikrovę ir dešimtmėčių palikimą žmonių gyvenime, sampratose, galvosenoje, elgsenoje, valdžios bei šalių sant-

varkoje, įstatymuose, siekiuose, prekybiniuose bei kultūriniuose ryšiuose. Neklysta sakantys, kad visos 27 iš sovietinės santvarkos prisikeliančios valstybės labai, gal net 95%, panašios.

Mums rūpi ne tik ištirti ir geriau padėti suprasti, nes kiekvienas užsienyje gyvenantis iš šių šalių kilęs asmuo, su tautybe surišta draugija, kaip ir kitataučių įstaigos, sąjūdžiai ir pačios Bažnyčios imasi praktiškų priemonių bendrauti, padėti, mokytis, spręsti.

Dėdami pagrindą trumpai teologinei apžvalgai, prisiminkime keletą vadinamo Vakarų pasaulio bruožų ir keletą sovietinio pasaulio savybių.

2. Kultūriniai poveikiai

Pasaulyje gal trečdalis valstybių džiaugiasi maždaug žmogiška demokratine santvarka, kurioje piliečiai savo ateitį apspręsti bent pagrindinai gali. Nuo Jungtinių Tautų įsteigimo II pas. karo pabaigoje rūpestis žmogaus teisėmis vis didėja. Tai pastebima ir visai kasdieniuose reikaluose, kaip mūsų šaligatvių bei pastatų prieangių pritaikymas luošiams arba ratukuose keliaujantiems. Toks rūpestis silpnaisiais, tai yra, kurių teisės ar galimybės ribojamos, kyla iš krikščioniško rūpesčio kiekvienam žmogui, bendruomenei.

kada mes vėl galėsime būti su Jėzumi susijungę, prie tos vakarienės stalo, kurį Jis pats mums paruoš, kaip Jis žadėjo Evangelijoje.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

Lygiai įvairi ekonominė santvarka nuo nepažaboto kapitalizmo iki griežtai tvarkomo valstybės ūkio. Įvairus kultūrinis, visuomeninis gyvenimas. Įvairi ir religinė padėtis. Pvz., kai kuriose Vakarų Azijos laisvose bei nepriklausomose šalyse krikščionys ir šiandien, kaip sovietijoje anksčiau, Kūčias ar Kalėdas švenčia slapta. Dvasininkai atvyksta inžinierių profesijos ar kita priedanga tikintiesiems patarnauti.

Pasaulinę kultūrą tiriantys pastebi, kad vakarų civilizacijoje plinta individualizmas. Teigiamai tai reiškia atsakomybę už save, asmeniškai reikštis, atsakingai spręsti, gerbti asmens laisvę ir teises. Neigiamai tai galėtų vesti į atskirumą, nutolinimą nuo kitų, rūpestį tik saviimi. Tikėjimo be: religijos plotmėje gali vesti į tikybos privatizaciją, atskyrimą nuo viešojo gyvenimo. Pasaulėjimas arba sekuliarizacija lygiai taip pat turi du atspalvius arba poveikius: gerąja prasme veda į žmonių atsakomybę bažnytinėse visuomenėse, į šiuolaikinę kalbą ir sampratas; neigiamai gali vesti į klausimą, kodėl religinės bendruomenės kišasi į valstybės, visuomenės, kultūros ar ekonomijos klausimus.

Demokratinės santvarkos širdis oficialiai yra teisė balsu ateitį apspręsti, tačiau gyvenimiškoje kasdienėje plotmėje tokios santvarkos širdis yra savanoriška tarnyba artimui, ji kuria ir išlaiko sveikatos, švietimo, labdaros, religines ir daug kitokių įstaigų. JAV-se visų Bažnyčių stiprybė yra savanoriška priklausomybė. O mums tautinėse bendruomenėse veikiančiams iš sociologinių mokslų žinotina, kad labiausiai pagalbūs savo savanoriška tarnyba bei aukomis yra religingi etninių grupių nariai.

Sovietinėje kultūroje taip pat reikšmingas individualizmas, visai dėl kitų priežasčių negu "vakaruose", nes sovietai visiškai sunaikino ir užnuodijo bendruomenės galimybę, pagrįstą pasitikėjimu, įstatymu, pagarba. Sekuliarizacija vykdyta vadinamo materializmo pagrindu, bažnytinės bendruomenės suvairius, kaip kata-

likai sakytų, į zakristiją. Iš religinės bendruomenės teisėto bei tinkamo vaidmens žmonių gyvenime religija ir bažnyčios "privatizuojamos". Ir čia labai įdomu, kad "L. Kat. Bažn. Kronika" atkreipė per tuos beveik 20 metų dėmesį ne į privatizaciją, ne į sąvąsias bėdas priespaudoje, bet į žmogaus, žmonių ir tautų teisę valstybės gyvenime. Tai žodis, užtaręs ir užtariantis teisingumą žmonijoje.

Marksistinės filosofijos poveikis, paveldėtas iš Hegelio, vedė į nominalizmą, tai yra, dalykai yra tokie, kaip juos pavadini, visai nežiūrint tikrovės. "Demokratija" yra demokratija, "laisvė" yra laisvė, "liaudis" yra liaudis. Mes, naivūs vakariečiai, nepagalvojame apie galimybę, kad nepriklausomoje valstybėje gali būti nepriklausoma ir tik valdžia, paliekanti krašto žmones toje pačioje būklėje, kaip svetimųjų valdomiems.

Marksistinio elgesio palikimas, kuriuo idealų buvo siekiama ciniškai, žiauriai, palieka savo pėdsakus. Manipuliuoti kitus žmones kaip įrankius yra vienas pagrindinių neteisingos santvarkos bruožų bet kur pasaulyje.

3. Šventraštinis teisingumas

Jeigu žydų, krikščionių ir musulmonų (nekalbant apie kitas didžiąsias tikybas) teisingumo sąvokas reikėtų vienan įvaizdin suvesti, tai būtų šis: kad kiekvienas žmogus galėtų atsisototi prieš savo Dievo šventyklą ar altorių, iškeliti rankas ir laisva širdimi Dievą šlovinti. Laisvai šlovinti žmogus tegali tada, kada pagrindiniai gyvenimo dalykai aprūpinti — vaikai pavalgę, nereikia bijoti išeiti į gatvę ar savo įsitikinimus pareikšti, negresia pavojus iš šalies. Tai yra, kad žmogus ir žmonių bendruomenės turėtų tai, kas medžiaginiam bei dvasiniam gyvenimui reikalinga.

Biblinis teisingumas reiškia, kad žmogus turi kitų pripažįstamą teisę iš vis gyventi, turėti gerą vardą, sąžinės laisvę, gauna sąžiningą informaciją apie pasaulį, gali savo tikėjimą iš-

pažinti, gyvena teisinėje valstybėje.

Kur tokių sąlygų nebūtų, tos pačios tikybos, mūsų atveju krikščioniškas ir katalikiškas tikėjimas, reikalauja netylėti. Yra privaloma nesutikti su neteisinga santvarka.

Pastebėkime, kad čia nekalbama apie asmenišką nuodėmę, o apie visuomeninę santvarką, apie institucinį teisingumą kaip ir apie institucinę arba sistematizuotą neteisingumą, skriaudą ekonomijoje, visuomenėje, politikoje — ten, kur žmogaus ir žmonių galimybės reikštis, būti išklausytiems varžomos ar prispaustos; religinėje plotmėje, kur trukdoma laisvai Dievą šlovinti, mokytis tikėjimo, šviesti kitus, tvarkytis, kur asmens teisės pažeidžiamos.

4. Tikėjimas ir teisingumas

Jeigu ištirtume vien tik paskutiniojo šimtmečio Katalikų Bažnyčioje priimtus dokumentus teisingumo klausimu, nuo Leono XIII-ojo XIX a. pabaigoje ligi Vatikano II prieš 30 metų, popiežių Pauliaus VI -tojo encikliką 1967 m., pasaulio vyskupų sinodą 1971 m., pasitarimus Puebloje ir kitur, o ypač dabartinio popiežiaus raštus bei kalbas, matytume, kad ir katalikiškame pasaulyje vystosi sąmonė apie teisingumą, apie uždavinį pasaulį paveikti taikos bei teisės kryptimi.

Uždaviniu tuos visus raštus ir gyvąjį tikėjimą galima suvesti į tris dalis, sujungiančius į tą patį teisingumo klausimą:

a) taisyti ten, kur žmogaus vertė bei garbė pažeista,

b) kovoti už sąžinės laisvę ir tikėjimo laisvę, ir kad žmogus turėtų sąlygas, galėtų savo ateitį apspręsti,

c) padėti suartinti (valstybės) įstatymus su teisingumu.

Teologiškai teisingumas kildinamas iš esminio visų religijų, tuo labiau krikščioniško tikėjimo, įsitikinimo, kad Dievas žmogų myli

Malda.

M. Paškevičius

ties, kad žmogus gali laisvai kitiems žmonėms tarnauti. Vienybė su Dievu reiškia vienybę su žmonėmis; jeigu žmogus nevieningas su žmogumi, nesolidarus, atitolsta nuo Dievo. (Čia yra sovietinio ateizmo šaknis — ne pasipriešinimas Dievui ar Bažnyčioms, bet priešiškusas pačiam žmogui, privedęs prie pasiūliaimo prieš Dievą.)

Šventraštį gerai pažįstantiems ir bendrai žmonijos kultūrą žinantiems daug kartų girdėta auksinė taisyklė: mylėti kitus, kaip save patį arba, taip elgtis, daryti, kaip norėtume, kad kiti su mumis elgtųsi. Tame žmonių bendravime esminis vaidmuo yra laisvei, su kitu laisvu žmogumi bendrauti, palikti jam, leisti jam būti laisvam. Atsakingas pareigas eiantiems tai reišk-

kia tarnauti, pasitarnauti, o ne valdyti iš viršaus be pagarbos kitų laisvei bei teisėms.

Dar kitas teologinis pasakymas būtų siekti Dievo karalystės. Tai yra, priimti istoriją kaip Dievo veikimo erdvę ar lauką, kuriame Jis save apreiškia ir veda žmoniją į vertingą gyvenimą. Nenuostabu, kad rūpestis teisingumu tampa dėmesio kryptimi, kai žmonių sąmonė vystosi, iš istorijos mokomasi, tikybų dėsniai šių laikų įvykiams, sąlygoms bei galimybėms pritaikomi.

5. Susitaikinimas teisingumo pagrindu

Mes dažnai turime prisiminti, kad (žmogaus) teisingumas ne visai sutampa su šventraštiniu (arba Dievo) teisingumu, kurį suprantame iš Jėzaus Kristaus mokymo ir gyvenimo pavyzdžio. Todėl ir Bažnyčios siekiamas teisingumas, kaip ir būdai jį vykdyti, skiriasi nuo "valdiškų". Mūsų pamoksluose kartais sutapiname abu teisingumus, kad Dievas, kaip valdiškas teismas, adyginis geriesiems ir baus piktuosius. Tuo tarpu krikščioniškas teisingumas reikalauja daugiau, tai yra, sutaikinti žmones ir susitaikinti.

Gal šiai svarstybų daliai paimkime šį įvaizdį: Jonas Paulius II aplanko Šv. Petro aikštėje jį pašovusį ir sunkiai sužeidusi žmogų. Popiežius iš širdies atleidžia. Tai paveikė daugelį žmonių, kurie apie tai išgirdo, bet piktadarys lieka teismo nustatyta tvarka kalėti.

Krikščioniškoje doroje skiriami trys dalykai: nuodėmė, kaltė (jausmas) ir skola. Labai trumpai pasakius, gali būti nuodėmė piktaip pagaltoti, pavydėti — ir tai atleidžiama išpažintyje. Kaltės jausmas gali būti nepagrįstas, o kartais ir didelę skriaudą įvykdęs asmuo gali visai nesijauti kaltas. Nuodėmė visuomet atleidžiama, o skriaudą tenka atitaisyti. Net jeigu ir išpažįstu, kad netinkamas mintis nešiojau, nuodėmklausys užduoda "atgailą", tai yra, kažkokį veiksma skriaudai atitaisyti, žmonių santykiams išlyginti, panašiai, kaip šiais laikais teismas vietoj kalėjimo užduoda šimtą valandų

visuomeninės tarnybos.

Nuo pirmųjų krikščionybės amžių mirštamomis nuodėmėmis buvo laikomi tie veiksmai, kurie viešai nuskriaudžia bendruomenę ir visuomenę: panaikinti gyvybę, išardyti šeimą, papiktinti visus, viešai atsisakant tikėjimo, ištikimybės. Jeigu eilinei dorai netinkami veiksmi, darbai, mintys, apsilaidimai atleisti be matomų pasekmių, vieša skriauda reikalavavo ir reikalauja matomo susitaikymo, kuris išgydytų visuomenės, bendruomenės santykius. Labai geras pavyzdys būtų apaštalas Paulius, kuris persekiojo krikščionis iš gilaus įsitikinimo. Atsivertęs ir priėmęs tikėjimą Kristumi, jis 14 metų praleido dykumoje prieš tai, kai Bažnyčia jį pašaukė apaštalaui — jis, buvęs persekiotojas, tapo didžiausiu ir svarbiausiu visų Evangelijos skleidėju. Jam bendruomenė atleido, jis atitaisė skriaudą.

Bažnyčios dokumentuose visuomet pabrėžiama, kad nesiimame spręsti žmogaus vidaus, vidinio nusistatymo — tai paliekama, kaip sakome, Dievo teismui. Stengiamasi nesmerkti žmogaus, o tik žmogaus elgesį; pripažinti skriaudą, neniekinant skriaudžiusiojo. (Kartais norėtusi ir pačią skriaudą dėl kitų priežasčių atleisti, pvz., Aukštaitijoje dar gyva moteris, dalyvavusi kankinio vyskupo Borisevičiaus nužudyme — atrodo, gal pakaktų, kad ji bent mums pasakytų, kur palaidotas jo kūnas (pvz., Tuskulėnų duobėje).

Kalbėdami "Tėve mūsų", mes norime atleisti kaltininkams, kaip ir mums kaltės atleidžiamos. Čia tikslusis žodis yra skola, skriauda kitiems. Atleisti, atitaisyti, susitaikinti. Krikščioniškame susitaikinime nėra vietos kerštui. Kai prieš dešimtį metų, dar sovietinės priespaudos metais, teko išsamiau tirti "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką", supratome, kad tarp visų aprašytų skriaudų, neteis्यbių dokumentų niekur nedvelkia nei kvapas bet kokio kartėlio, pykčio priešo link, keršto ar neapykantos.

6. Susitaikinimas ir skriauda

Sovietinė skriauda visose tose šalyse ir tautose visai nepagrįsta, pvz., karo ar kita labiau "teisėta" priedanga. Ji kyla iš neapykantos liaudžiai, žmogui. Visai neseniai Vilniaus gatvė ėjo keletas asmenų, jų tarpe rašytojas ir veikėjas. Priešinga kryptimi ėjo buvęs Sibiro tremtinys, taręs "Dar galiu suprasti ar pateisinti, kad dalyvauta trėmimuose, bet kodėl reikėjo žmones spardyti?" Panašaus žiaurumo matydavome ir bažnyčių pastatuose — kitataučiai, įėję į Bernardinų bažnyčią, Bazilijonų bažn. Vilniuje, tik kratydavo galvas matydami, kuomi ciniškai paversta ne tik tikintiesiems brangi vieta, bet meno ir architektūros, istorijos paminklas.

Viešomis skriaudomis pripažįstama tyčia atimti gyvybę, laisvę, nuosavybę, kultūrą iš tautos, politinės ar kitos grupės, gyvenimo sąlygas sudaryti negyvenimiškas, vaikus iš tėvų auklėjamos aplinkos sistemingai atimti, gimimus mažinti. Tokia skriauda ir pasaulinėje, ir krikščioniškoje kalboje vadinama genocidu.

Krikščionišku supratimu ir įsitikinimu, Dievas žmogų išteisina, įteisina ar padaro teisingu (vėl apaštalo Pauliaus atvejis) — Jam paliekama galutinai su savimi sutaikinti pasaulį, to paties Apaštalo aiškinimu. Nuodėmė visuomet ir be sąlygų atleidžiama, moko mus krikščioniškas tikėjimas, ir atleistina, kaip mes matome ir iš didžios daugumos nuskriaustųjų Sibire, miškuose, kalėjimuose. Aukštaitijoje miško brolių laikais daug aplinkinių kaimų jaunų vyrų slapstydavosi pelkėtame miške. Juos išdavė vienas jaunuolis, ir šeimos dvi tris dienas ir naktis klausėsi šaudymo tankumyne tarp jų visų sodybų. Vėliau šis jaunuolis nuvyko kiton šalin, tapo kunigu, dirba gretimoje

valstybėje ir prašo vyskupo Lietuvoje, kad jam leistų toje apylinkėje dirbti. Be jokio keršto, priekaištų ar kt. vyskupas atsisakė, nes tai būtų dar gyviems nužudytųjų miško brolių artimiesiems per skaudu.

Skriaudą atitaisyti reikalauja ir žmogaus savigarda bei savijauta. Tai patiriame šeimoje, bendruomenėje. Viešą tvarką apardęs ar suardęs asmuo paprastai pats, be jokio paliepimo, ieško būdų išlyginti santykius, krikščioniškai sakant, susitaikinti. Visai paprastas pavyzdėlis iš jaunimo: nakties tvarkos nesilaikęs, rytą ateina paklausti, ar galėtų kuomi padėti. Sunkesniais atvejais žmogus daugelį metų skriaudos kaltę nešioja, kuri iki senatvės kankina, nebent cinizmas už žmogiškumą stipresnis. Gera parinktas žodis susitaikinimas, kviečias abipus santykius išlyginti, kad visi taikoje gyventume.

Pabaiga

Sugrįžtame prie šio žodžio pirmojo vaizdinio — kun. Sigito Tamkevičiaus susitikimo Lietuvos respublikos raštinėje su žmogumi, kuris buvęs Sibiran trėmėjas. Truputį aptarti du veikėjai — krikščioniško tikėjimo pagrindu kovojęs už žmogaus teises ir teisingumą; viešą skriaudą įvykdęs, kuriam, tikiu, nuskriaustasis nuodėmę atleido, ir kurio vieša skriauda neišlyginta. Lieka trečiasis asmuo, tai yra, mes patys, kurie į Lietuvą ir lietuvius žiūrime savo patirties, nusistatymų, pažiūrų akimis, su dešimtmečius išsergėta meile tam, kam mūsų tauta ir visa žmonija pašaukta tikrai vidinei bei išorinei laisvei, ir matome savo krikščioniškojo tikėjimo uždavinį — siekti teisingumo kiekvienam ir visiems.

■ 1995 m. kalėdinė eglė, pastatyta ir papuošta Šv. Petro aikštėje Vatikane, buvo atvežta iš Bavarijos girių. Ją dovanojo kunigaikštienė Gloria Thurn und Taxis, gyvenanti Regensburgo vyskupijoje. Šią eglę į Romą atlydėjo Regensburgo vyskupijos delegacija, vadovaujama vyskupo Max Muller.

Maria Psanis

Vertė Skaidrius Kandratavičius iš
anglų kalbos "I'm Searching for You"

Aš ieškau Tavęs

*Aš ieškau Tavęs tylumoje, muzikos nakties,
tarp ašarotų žvaigždžių,
gedulingam mėnesio šoky.*

*Aš ieškau Tavęs padangių gausmuos,
tarp debesų, besirangančių
šėlstančiam, dūstančiam vėjų.*

*Aš ieškau Tavęs klaidžių sutemų artume,
tarp apleistų kelių,
skunde užmirštos širdies.*

*Aš ieškau Tavęs nugriaudėjusioj dienoj,
tarp vaikiškų saulės išdaigų,
pavasarinės peteliškės džiugesy.*

*Aš ieškau Tavęs pamiršto balandžio ašaroje,
tarp ką tik gimusių žiedų,
karščiu tvinkstančioje svajonėje.*

*Aš ieškau Tavęs kiekvienoj meilės giesmėj,
Tarp nepažįstamų žvilgsnių,
matytam ir dar nemantytam šypsny.*

Aldona Puišytė

Veni, Creator Spiritus

*O, dieviškai Kurianti Dvasia, ateiki.
Atnešk mums į širdis ramybę ir taiką.*

*O, Žodžio Siųstoji, duok žodžių tikrumą.
Apšviesk mūsų buitį lyg Degantis Krūmas.*

*O, Meilės Nešėja, duok tveriančių meilę.
Malonės rasa apšlakstyk giesmę gailią.*

*Apsiausk jaukumu baikščių kūdikio širdį.
Sugėdyk tūžmingus, suvienyk - išskirtus.*

*Pažadink po plėnimis snaudžiančių ugnį -
Tenužeria žiežirbos visa, kas drungna.*

*Kol žiebiasi Kosmoso vaiskūs sietynai,
Paskleisk mums į sielas spindėjimą tylų.*

Rimties ilgesys

*Meldžiu ramybės, kai meldžiuos
Tarp tų triukšmingų sūkurių...
Ir vėl vargų keliuos skaudžiuos
Gal plėnim virs tai, ką kuriu?*

*Kaip andai. Temsta vėl aplink.
Vėl kyla vėtra. Triukšmuose
Galva nuo liūdesio palinks
Po amžiaus kauke atgrasia...*

*Vienuoliškos rimties ilgiuos
Per turgaus triukšmą eidama.
Maldoj - budėjimuos ilguos -
Vėl iš tylos man švis darna.*

*Ir Kryžiaus srūva ta šviesa
Tarp žemės vėtrų keturių...
Man tikra turgaus triukšmuose
Vien tai, ką sieloje turiu.*

ŠEIMA — MEILĖS MOKYKLA

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Anelė Švabaitė-Brazauskienė

Visais laikais žmogus gyveno ne vienišas, o šeimos gyvenimu, ar jis buvo laukinis, ar civilizuotas. Šeima — seniausia ir pagrindinė žmonijos gyvenimo institucija. Dar ir Platonas yra rašęs, jog vienas būtybės prie kitų stumia meilė, ir kad ji yra sudėtinė žmogiškosios prigimties dalis. Tiek vyras, tiek moteris, būdami vieniši, jaučiasi nepilni, tarsi suskilę, ir ieško kito, kad taptų pilnesni, tobulesni.

Žmogaus galimybės neišsemiamos, ir keista, kodėl niekas to neiškelia, nepabrėžia. O dar rečiau išgirsi, kad pagrindinis žmogaus uždavinys — tapti dievišku. Juk Dievas aptariamas kaip Meilė. Ir žmogus, išskirtinai nuo gyvūnų, pasižymi meilės ieškojimu, meilės troškimu, troškimu būti mylimam ir troškimu kitus mylėti. Dievas įsikūnijo tam, kad savo dieviškąja meile mus patrauktų, taip pat panašiai vienas kitą pamilti ir tuo būdu vis labiau panašėti į patį Dievą — Meilę. Kokia privalo būti tarpusavio meilė, nuostabiai aptaria ir apaštalas Paulius Laiške korintiečiams (1 Kor 13,4-7).

Ką reiškia “tapti panašiam į Dievą” žmogui, kuris yra sukurtas “Dievo atvaizdu”? Tai reiškia, jog pats žmogus virstų pulsuojančia meile vienas kitam. O ką turėjo mintyje italų mokslininkas Pico iš Mirandola (1463-1494), labai jaunas pasižymėjęs savo tezėmis iš filosofijos ir teologijos, pasakęs

apie žmogų: “Žmogus — tai skamba išdidžiai”? Tai reiškia, jog jis žmogų laikė išskirtiniu Dievo kūrinium, per Kristų apdovanotu dieviškumo ženklu. Juk Kristus savo įsikūnijimu pakėlė žmonių giminę į dieviškąjį rangą! Pagaliau, ką gi reikštų ir paties Jėzaus raginimas “būkite tobuli, kaip mano dangiškasis Tėvas”? Taigi kur, jeigu ne šeimoje, yra pačios geriausios sąlygos bręsti meile, sukuriant kuo idealesnę darną ne tik tėvo ir motinos santykiuose, bet drauge ir visų šeimos narių elgsenoje!

Pirmąją žmogiškųjų santykių mokyklą asmuo paprastai išeina šeimoje. Gyvenimas šeimoje, toje meilės citadelėje — tai nuolatinė vertybių kaita tarpusavyje. Šeima — tai meilės mokykla, kurios jokie “universitetai” nepakeis, neatstos. Jeigu joje išmokstama rodyti dėmesį ir teikti pagarbą artimiesiems ir šeimą supantiems žmonėms, jei išsiugdomas gebėjimas rūpintis ir kitų, ne tik savo reikalais dar iki jaunuolio amžiaus, tai atsiranda didesnė tikimybė tikriau pamilti ir tą meilę sėkmingai brandinti.

Taigi ruošiantis santuokai, pirmiausia reikia savęs paklausti, ką aš suvokiu esant meile, kuria pamilsiu tą žmogų, kuriuo susižavėjau. Tai pagrindinis reikalavimas sau, norint sukurti šeimą. Jeigu minimalūs meilės pagrindai nebuvo išsiugdyti iki vedybų, tai tas spragas tenka išlyginti jau esant santuokoje, aktyviai ir nenuilstamai ugdanti tarpusavio meilę. O to juk reikia siekti ir sužadėtuvių laikotarpiu. Klystama, jeigu jau susituokus pasitenkinama tariamai įsigytais gerais įgūdžiais ar įpročiais. Tai būtų tas pat, ką pasilikti neūžauga.

Daugelis taip yra apsipratę su pačiu savimi, kad bodisi bet kokios pažangos, bet kokių naujų idėjų ar metodų savo asmenybei ugdyti. Jie visai nesiruošia kritiškai peržiūrėti, kokį “paveldą” jie atsinešė į savo susikurtą šeimą. Štai kur glūdi visokie nepasisekimai naujoje šeimoje tiek tarpusavio vyro ir žmonos sugyvenimo atžvilgiu, tiek ir naujos kartos auklėjimo procese. Daugeliui nauja diena — tai tik pakartojimas to, kas buvo vakar, ir nieko daugiau, tobuliau, pažangiau, subtiliau. Kiekviena diena automatiškai “prastūmiama”. Šiaip taip atliekamos kasdieninės biologinio kūno reikalaujamos “užduotys”: dirbti, valgyti, miegoti, poilsiauti... ir vėl iš naujo.

Violočelininkas.

M. Paškevičius

Tasai automatizmas žmonėse įsitvirtina, sukrystalizuoja tūkstančius trūkumų bei ydų, netobulai atliekamų pareigų, visai nieko nepasistūmėjant dieviškumo linkme. Nenaikinami iškrypimai bei kompleksai įsisenėja ir graužia tą stebuklingąjį meilės medį, kurio idealo sužavėti jie ėmėsi eiti tuo meilės keliu. Ir visai nebuvo susidomėję, o kas ir koks tasai meilės vieškelis, į kurį jie tarėsi įžengę su vestuvių diena. Anot M. K. Čiurlionio, meilė — tai platus vieškelis, grįstas aštriais deimantais, kuriuo turi eiti basas.

Jeigu, vos pradėjus santuokinį gyvenimą šeimoje, sustojama, pasitenkinant tik buities kūrimu

ir savo lytinio troškulio patenkinimu, neskiriant aistros nuo meilės, tai abudu asmenys tarytum įsispraudžia į kietus, plieninius rėmus, iš kurių jau nelengva išsiveržti. O jeigu tai lydi dar ir užslopintos pulsacijos, manijos ar keisčiausi lozungai, kurie peršami ir vaikams, kaip tam tikros gyvenimo taisyklės, tai šeima jau praranda prasmingos meilės mokyklos funkciją.

Meilė užgimsta tik žmogaus prigimtyje. Ji — dvasinės prigimtys. Visame biologiniame pasaulyje egzistuoja lytinis potraukis, kurio paskirtis — dauginimasis. Šio lytinio potraukio meile nevadiname. Tai aistra, kuri siekia tik gauti. Lytinis potraukis žmoguje apsiriboja suartėjimu fiziologiniam pasitenkinimui arba siekiant gyvenimui pažadinti naujas gyvybes. Deja, žmogus dažniausiai ir žiūri į partnerį tik kaip į malonumo patenkinimą, kaip į žaislą ("pagaliau aš tave turiu").

Jeigu aistrai duotume "meilės" vardą, tai vyro ir moters lytinį suartėjimą aptartume, kaip dviejų egoistų sąjungą. Ogi meilė yra egoizmo priešingybė. Aistra, būdama grynas instinktas, reiškiasi protui nedalyvaujant. O meilė yra dvasinės kilmės. Ji būdinga tik žmonėms.

Kokia yra pagrindinė sąlyga, kad šeimoje susikurtų meilės klimatas? Tai duoti kitam tai, ką geriausio esi savyje sukaupęs. Duoti, o ne tik reikalauti ir imti... Ką tai reiškia? Tai reiškia teikti ne tik medžiaginių, bet ir dvasinių vertybių iš savo asmenybės aruodų. Ne veltui sakoma, jog vaikus auklėti reikia bent dvidešimčia metų prieš jų gimimą. Nei pusmečio, nei metų neužtenka bendravimo dviese prieš susituokiant. Tai laikotarpis, kad gebėtume ir įprastume vienas kitą ir suprasti, ir prie vienas kito prisiderinti. Kadangi meilės pagrindą sudaro dvasinė bazė, tai santuokoje vienas antro "atitikimas" matuojamas ne lytinio potraukio patenkinimu, o asmens pagarba, sutarimu, gebėjimu duoti, nereikalaujant "grąžos".

Pačioje žmogaus prigimtyje glūdi įgimtas polinkis proporcingai augti, harmoningai vystytis. Tikroji "dviejų meilė" privalo lygiuotis su kitomis vertybėmis, kaip antai, su meile tėvynės reikams, su individualia atsakomybe už kiekvieną sutiktą. Jeigu dviejų santykiai su kitais žmonėmis bus pagrįsti tik egoizmu, tai ir dviese tarpusavyje nebus įmanoma išsiugdyti tikros meilės. Kad išsi-

ugdytum tikrąją meilę, tam yra reikalingos “drakoniškos” taisyklės. Norint pasiekti tokį aukštą buvimo laipsnį, kuriuo yra meilės būseną, reikia ilgų, kruopščių ir nesuskaitomų pastangų save švarinti, nes į meilę atsitiktinai nepateksi.

Ištarti žodį “myliu” ir žodžius “tikrai myliu” yra tokie du vienas antram tolimi poliai, kaip šiaurė ir pietūs. Tikroji meilė reikalauja, kad mylinčiojo vidus būtų nuolatos švarus, tyras, skaistus. Tikroji meilė reikalauja, kad asmuo būtų visiškoje harmonijoje ne tik su savimi pačiu, bet ir su visais, kad asmuo būtų blaivus ir stiprus. Bet jeigu asmuo tiek mintimis, tiek elgsena ar veiksmais ką nors bjaurėja, dardo, gadina, žaloja, tai ženklas, kad jame tikrosios meilės nėra nė kruopelytės.

Mylintis niekada nesiekia kitą apvaldyti, kitą “sau turėti” kaip nuosavybę, kaip daiktą, objektą ar malonumą. Meilėje negali būti “aš tave turiu”, atseit, tu esu “turtingesnis”, kaip įgijęs kažkokį daiktą, nuosavybę... Meilėje turi dominuoti “aš esu tavo!”

Nekalbant apie laikotarpį pirmaisiais mėnesiais ar metais realizavus dviejų meilės santuokos sakramentą — o šis laikotarpis pats imliausias tikrajai meilei pražydinginti ar bręsti, — ateina metas gimdyti naująją kartą ir ją ruošti gyvenimui ir meilei — tarpusavio meilei šeimoje ir aplinkoje. Vyras ir žmona privalo iš anksto susikurti savo būsimos šeimos, tai yra, būsimų palikuonių išauginimo bei išauklėjimo “modelį”. Sitam tėvo ir motinos uždaviniui nėra lygaus žemėje. Tai visų svarbiausias ir pats sunkiausias uždavinys bei pašaukimas tarpe kitų gyvenimo keliamų uždavinių, kitų pašaukimų realizavimo bei paruošimo kitoms profesijoms.

Ar tokiam svarbiam uždaviniui ruošiamasi visų stropiausiai ir ilgiausiai? Toks klausimas gal atrodo pats paradoksaliausias. Pasakykite, nurodykite tokią instituciją, kuri ruošų tėvo ar motinos uždaviniams! Kiekvienas psichologas labai gerai žino, jog nedaug yra tokių šeimų, kuriose tėvas ar motina iš tikrųjų mylėtų ne tik vienas kitą, bet ir savo vaikus, ar trokštų juos meilės gyvenimui pašaukti.

Štai psichologo kabinetas. Ateina tėvai, kad psichologas padėtų išnarplioti susiraizgiusius santykius šeimoje tarp suaugusiųjų ir vaikų. Vyksta

Smuikininkas.

M. Paškevičius

pokalbis, pateikiamas klausimas: kodėl panorėta turėti vaikų. Ir eilė tokių atsakymų:

— Jau toks gyvenimas, juk mes esame vedę...

— Mes vaikus mylime ir norime jų turėti...

— Mes norime pratęsti savo giminę...

— Mūsų finansinė būklė gera, tad juk norisi kam nors visa tai palikti...

— Mes nelabai norėjome vaikų, bet kad jau gimė, tai ką padarysi...

— Vaikai, kurie mums gimė — tai nesusiprattimas ir klaida...

Ir panašūs atsakymai iš beveik 30-ties paklaustųjų. Pasitaikė tik pora tokių:

— Vaikas — tai mūsų meilės pašventimas. Gimęs iš mūsų meilės jis turės būti laimingas, nes mes savo gyvensena jam tą meilę paliudysime.

— Nutarėme turėti vaiką ir ne vieną dėl to, kad abudu esame dvasiškai apsisprendę, esame

laimingi, sveiki. Tad galvojame, jog ir tos būtybės, kurias pašauksime į gyvenimą, turės visas galimybes tapti laimingomis ir kitus laimingais padaryti.

Tik šiuos, porą atsakymų, galima laikyti teigiamais. O kiti atsakymai gal ir nerodo, kad tėvai būtų tikri egoistai, bet greičiausiai tai nemąstantys, nepakankamai sąmoningi. Jie paprasčiausiai nežino, tačiau visi mano, jog gali ir turi teisę vaikus gimdyti bei galės juos... auklėti, kad taptų tikrais žmonėmis. O kokiais kriterijais, kokiais metodais jie tuos vaikus auklės — nei jiems patiems neišku ir jie paprasčiausiai negalvoja.

Jeigu mus iki tėvystės ir motinystės atlydėjo daug kas nuodijančio, tai nereiškia, jog turime teisę ir pasilikti “apsamanojusiais” šeimoje iš atžvilgio vienas į kitą. Turim išsiurbti tas nuodijančias dulkes iš savo asmens, kaip išsiurbiamos dulkės dulkių siurbliu. Ir tai kartas nuo karto, o ne tik gal kokį kartą per metus...

Šeimoje būtinas dialogas, neįsitraukiant iki kaklo į savo darbų sukūrį. Reikia pasiskirti laiko ir patiems svarbiausiems gyvenimo prasmės klausimams aptarti, pasidalinti nuomonėmis, abejonėmis, pasisėkimams ar nepasisėkimams paanalizuoti, kaip asmenybės praturtinti. Tačiau jeigu šie klausimai nebuvo keliami nei prieš jungtuves, nei jau pačioje santuokoje tarp vyro ir žmonos jų pačių dvasinei brandai ugdyti, tai iš viso kyla klausimas, ar jiems kada rūpės šie klausimai jau padidėjusioje šeimoje kartu su vaikais! Kaip tokia šeima gali tapti meilės mokykla, jeigu net nepasiruošta nė vieno vaiko auginimui!? O ką bekalbėti apie keletą vaikų? Juk paprasčiausia liaudies išmintis sako, jog tikra šeima prasideda nuo trečio vaiko.

Naują žmogų pašaukti į gyvenimą reiškia jį pagimdyti ne tik biologine, bet ir dvasine prasme. O ką reiškia “pagimdyti ir dvasine prasme”? Tai reiškia išugdyti jo asmenybę, kurioje meilės principas būtų kuo intensyviausiai išstobulintas. Imtis pareigos kitą ugdyti, kitą auklėti reiškia nebūti pasitenkinusiam tais trupiniais, kurie atsinešti iš vaikystės, šeimos ar mokyklos, dabar kitam juos perteikiant. Būtina ir pačiam auklėtojui “auklėtis”, nuolat tobulinant savo asmenybę. Tai ir ne nauja ir ne paradoksalu. Tai geležinė taisyklė, kuriai išimčių nėra. Kito žmogaus auklėjimas — tai ir paties

auklėtojo auklėjimosi procesas. Tai tarpusavyje persipynęs procesas panašiai, kaip įskiepyto kultūrinio augalo priežiūra.

Tėvo ir motinos užduotis yra vis gilintis ir į save, kad susikurtų autentišką vidinę pusiausvyrą ir harmoniją, santykiaujant su visa likusia šeima. Tai reiškia ne tik plėsti protines galimybes, praturtinant intelektualinį turinį, bet gausinti ir savo dvasinį bagažą, plėsti moralinę sferą. Namuose privalu sukurti tokį dvasinį klimatą, kad vaikas, paauglys ir jaunuolis trokštų tėvo ir motinos draugystės, ieškotų juose draugo, patarėjo ir kelrodžio, kuris padėtų jam pasirinkti draugus ir šalia šeimos. Reikia, kad vaikai nesibodėtų namų, kaip jų privalo nesibodėti ir nė vienas iš tėvų, siekdami šalia šeimos patenkinti savo jausminį ar intelektualinį poreikį. Jeigu iš namų “bėgama” — tai jau blogai. Tuo pačiu ir vaikas stengsis iš namų pasprukti. Ypač jei šeimoje tvyro nuobodi atmosfera, ar vaikas tik vienas šeimoje, net jeigu būtų ir du.

Juo daugiau šeimoje vaikų, tai tuo labiau įmanoma sukurti jiems geresnę, palankesnę, jaukesnę tarpusavio auklėjimosi terpę. Ir atvirkščiai. Vaikams neturint savo amžiaus atitiktens brolių seserų asmenyse, jie pasilieka psichologiškai ir moraliai nuskriaudžiami. Augant šeimoje tik vienam, ar “porutei”, nėra sudaromos sąlygos įprasti vėliau įsijungti visuomenėn, nes šeimoje nebuvo sąlygų išsiugdyti normaliems tarpusavio santykiams, tarpusavio supratimui, atjautai, meilei.

Meilės mokykla šeimoje — tai ne kokia nors receptų krūva. Kuo pulsuoja suaugusių šeimos narių asmenybės, tuo yra veikiamas ir kiti šeimos nariai, ar mes to norime, ar nenorime. Prieš mus — mažas žmogus. Tegul jis dar nekalba, tegu, atrodo mums, jis “nieko nesupranta”. Tačiau nesuklyskime. Jis labiau pastabus, nei mes, suaugusieji. Tai kas, kad jis mums to į akis nepasako. O jis viską įsiurbia į savo jautrią būtybę. Tai vėliau bus jo turtas, jo paveldas, kuris formuos tolimesnį jo gyvenimą, jo saviraišką. Neapsirikime! Kiekvienas mūsų žodis, judesys, veiksmas jau nuo pat lopšio įsirėžia vaiko sąmonėn ir pasąmonėn.

Tad ir meilė privalo būti ugdoma iš pat mažens. Vadinasi, vaiką reikia pratinti nuo pat kūdikystės ir duoti, ne tik imti. Vaiko idealas yra jo tėvai. Jis juos kopijuoja kiekviename žingsnyje.

Modernioji psichologija, paremta daugybe eksperimentų, labai aiškiai iškelia aikštėn, kokią tylią įtaką daro žmonės vieni kitiems. Norint, kad patys brangiausieji asmenys — mūsų atžalos išaugtų tauriomis asmenybėmis, turime visų pirma patys suaugusieji, kurie juos supa, įjungti protines ir dvasines pastangas pažangą daryti ypač dvasinė-moralinėje srityje. O dažnas ne tik apie tai nepagalvoja, bet net vengia. Kodėl? O todėl, kad daryti pažangą reiškia keistis, o tai pats sunkiausias dalykas. Keisti kitus — taip, tokio uždavinio ne vienas pasišauna noriai imtis, bet pačiam keistis — oi, kaip nemėli... Tačiau be pastangų nesusikursi darnios, taurios asmenybės.

Dviejų meilės sakramente — šitame dviejų meilės akte yra įjungiami visi šeimos nariai. Ir čia privalo sukurti abipusę darną. Mylėti reiškia sukurti tokią dvasinę būseną, kuri ir išplečia mūsų menko, neišvystyto ir apgailėtino “aš” ribas. Tik tokia būseną padės išeiti iš savęs ir visu dvasiniu turtingumu atsigręžti į kitus. Tad jeigu kuris tėvų yra “užkalkėjęs”, tai yra, rūpinasi tik savo nauda, savo “ramybe”, tai jis nesugeba nei aprėpti, nei suprasti jauno žmogaus troškimų. Toks “užkalkėjęs” tėvas ar motina laikosi keletą pasenusių receptų, sustingusių formulių, nuo laiko sudūlėjusių “sentencijų” ir jomis “maitina” savo vaikus. Tai kaip tokie tėvai gebės įkvėpti spontaniškos, kūrybinės iniciatyvos vaiko protui, dvasiai ar moralei!?

Tėvas ar motina, siekdami ką nors vaikui įdiegti, privalo gebėti jo vietoje pasijusti. Norėdami būti pavyzdžiu, jie privalo pirmiau patys tapti skaidrūs, kaip kristalai, pro kurių prizmę veržtųsi tiesos ir meilės spinduliai, sušildydami tuos kitus — mažuosius, jaunuosius. Tėvų devizas turi būti — turtingas ir drauge kuklus vidus, kuriuo jie spinduliuotų į vaikus, nepaverčiant jų savo “daiktais”, kuriuos neretai įsimylėję tėvai garbsto rafinuota elgsena — besaikiais mylavimais, ar žodžiais “mano aukselis”, “mano brangenybė” ir panašiai.

Dar blogiau, kai kitiems tais vaikais giriamasi, jais žavimasi ir sprendžiama, kokią karjerą vaikas privalo pasiekti, kad stebintų “pasaulį”. Tokie tėvai tiki, jog šitaip jie vaiką myli, o iš tiesų tai tik jų pačių puikybės išlenda, ir tokia elgsena jie pakursto vaikuose jų savimeilę bei egoizmą. Taip slopinama, suniekinama potenciali vaiko, kaip Kristaus

brolio, prigimtis. Tokioje aplinkoje vaikas pasijunta galįs savo kaprizais valdyti tėvus, jis gi jaučiasi “visagalis”. O vėliau, užaugęs, stengsis savo kaprizais valdyti kitus.

Gyvenime netrūksta ir kitokio pobūdžio “auklėjimo” pavyzdžių. Tai tokių, kai, auklėjant vaikus, peršamas griežtumas, nenuolaidumas, nesugebėjimas vaiko natūralų veržimąsi veiklon pakreipti pozityvia linkme, kai vaikui viskas draudžiama. Žodžiu, vadovaujamasi “tvirtu nusistatymu”, “kieta ranka”. Tokio pobūdžio auklėjimu teigiamų rezultatų nesitikėk devynis kartus iš dešimties. Kodėl pasitaiko tokių tėvų, o jų nemažai? Todėl, kad juose tvyro užmaskuota baimė bet kokia kaina išlaikyti apie save gerą nuomonę, savo įsakymus paverčiant neginčijamais, šventais. Tokiais atvejais darnos šeimoje nelauk, ir tokia “meilė” yra netikra.

Blogiausia, kai vyresnieji šeimos nariai — šiuo atveju tėvai — yra įsitikinę esą “visažinčiais”. Patys nedarydami pažangos nei intelektualinėje, nei dvasinėje bei moralinėje srityje, jie visai nejučiomis vaikus paverčia mankurtais. Tokie tėvai reikalauja be diskusijų vykdyti jų nurodymus ir niršta, jeigu pasyviai, skeptiškai ar kritiškai priimami jų nurodymai. Tokiais atvejais vaikas esti užblokuojamas, sukaustomas jo apsisprendimas, apribojamas jo protinis bei moralinis potencialas. O juk vaiko kūrybinę iniciatyvą visose srityse reikia žadinti jau nuo mažumės. Juk ir pačio tiesos suvokimo bet kurioje srityje negalima kitam uždėti kaip kuprinę ar kaip tam tikrą štamną.

Meilės esmė yra ta, kad ji niekuomet neprievartauja, nieko neskaldo. Ji niekuomet nėra izoliuota, ji vienija, jungia. Ji skatina plačiai žvelgti į pasaulį ir jo reiškinius. Meilė ieško kontaktų ir nesiriboja vienu asmeniu, ji nėra vienašališka. Nesuklyskime manydami, jog “mano vaikui niekas neįdomu”. Ne! Jam viskas įdomu, kas nepažinta, kas nauja, kas įkyriai neperšama, nekartojama. Jam įdomu pačiam atrasti, kurti, mėginti, tik reikia jį pastūmėti savo pavydžiu.

Psichologams ne paslaptis, jog šiandien milijonai žmonių dūsta, sukaustyti savo sustabarėjusių įsitikinimų. Kai žmogus sukasi tik apie savo nerimastį, baimes, kompleksus, savo užspaustas pulsacijas, tokiu būdu automatiškai gimsta jau ir “gata-

vos” nuomonės ir nesąmoningi įpročiai, kurie sukausto bet kokią gebėjimą protauti. Tik pasižvalgykime į šeimas. Kiek čia autoritaristų, diktatorių! Šitokių žmonių ir meilė netikra, ji dirbtinė, klas-tinga ir veidmainiška. Ji iškreipta, nesvarbu kokia tokio valdymo forma: brutali ji ar prisidengusi “gerumo” bei “pasiaukojimo” skraiste.

Kodėl tokia meilė netikra? Todėl, kad aukščiau minėtieji tąja savo “meile” ieško savaizgos. Tokia jų “meilė” — tai tik šarvai, jų skydas, kuriuo jie ginasi nuo savo pačių nerimasties, nesaugumo jausmo. Juose slypi gyvas, bet slaptas geismas tą kitą šeimos narį: vyras — žmoną, žmona — vyrą, tėvai — vaikus turėti sau kaip daiktą, kaip nuosavybę, jį valdyti, juo manipuliuoti, juo patenkinti savininkiškumo poreikį. Tiek valdingasis, tiek autoritaristas užgniaužia spontanišką kito asmens, tuo pačiu ir vaiko, mąstymą, jo atvirą kritiškumą. Autoritaristas nepakenčia kritiškumo, prieštaravimo ir “aiškinimosi”. Ir šitai jį išduoda. Tuo būdu šalia esančiame šeimos naryje kaupiasi priešiškas bei priešingumas.

Vaiko pasaulėjauta — tai tarsi stebuklingas apskritimas, nubrėžtas aplink jį ir saugantis jį nuo pikta. Tačiau vaiko pasaulėjauta pasibaigia su prasidedančiu brendimo amžiumi. Jo vaikiškos patirties laukas jau tampa jam per siauras, per ankštas. Peržengęs savo vaikystės slenkstį, vaikas esti apstulbintas plačių horizontų. Jį veja žinojimo troškimas ir tasai nenumaldomas noras patirti “o kas toliau?”

Šiuo vaikų brendimo laikotarpiu reikalingas ypatingas tėvų dėmesys, patiems neužsisklendžiant nuo kunkuliuojančio nūdienos gyvenimo. Būtina kartu su augančia karta spręsti gyvenimo ir laiko padiktuojamus uždavinius, klausimus kūrybingai, o ne stereotipiškai. Tenka derintis su nūdienos kartos mentalitetu ir pagrindinio dalyko — atjaunos ir meilės ugdymo nepateikti kaip kokių receptų “iš aukšto”. Privalu intensyviai siekti, kad suaugusių tarpusavio bendravimo ir meilės santykiai būtų neapsimestiniai. Atverti į pasaulį kuo platesnes perspektyvas, ne tik perteikiant žinias, bet ugdanti smalsumą, nuovoką, gebėjimą orientotis įvairiose situacijose. Ugdyti gebėjimą pateiktas žinias suderinti su jausmų pasauliu, greita orientacija veikti pozityvia kryptimi.

Tuo būdu susikuria toks klimatas, kuriame nėra nei vyresnio, nei jaunesnio ar žemesnio. Tai įvairiapusis bendravimas, pilnas iniciatyvos, išmonei ir džiaugsmingų atradimų.

Meilė — tai pažinimo aktas ir kultūra, pasiskleidžianti visuose žmogaus sielos kapiliaruose. Ji, kaip kuriamasis aktas, yra ir religinis aktas, kuris žmogaus dvasią sujungia su daiktų esme. Šis aktas, ši kultūra padeda įsijausti į pačią giliausią kito asmens esmę. Be šitos pagrindinės sąlygos, išsiugdytos tarpusavio meilės bei be užsimojimo šia linkme grįsti dviejų meilės sakramento įkūnijimą, pašaukiant į gyvenimą būsimus Viešpaties karalijos narius — vaikus, sunku būtų kalbėti ir apie meilės mokyklą pačioje šeimoje.

Per pačias praėjusias šv. Kalėdas suėjo lygiai 200 metų, kai “Dievo malone Ekaterina II, Jos Imperatoriškoji Didenybė ir Rusijos Patvaldė” ir t.t. ir t.t. pradžiugino Lietuvos gyventojus dovanėle, išleisdama manifestą, kuriuo prie savo imperijos “amžiams” prijungė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemes. Eimanto Meilaus straipsnyje “200 metų senumo pamokanti istorija” rašoma: “Rusijos valstybė — ar tai būtų Maskvos Didžioji Kunigaikštystė, ar Rusijos Imperija, ar Sovietų Sąjunga, ar Rusijos Federacinė Respublika — visada turėjo teritorinių pretenzijų Lietuvos valstybei”. (Lietuvos aidas Nr. 2)

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

ŽYMAUSIAS MŪSŲ ŠIMTMEČIO LITUANISTIKOS VEIKALAS

1902 metais busimasis žymiausias lietuviško žodžio tyrėjas Kazimieras Būga, tada dar ir brandos atestato neturėjęs, pradeda rimtai tvarkyti savo lietuviškų žodžių rinkinius, o svarbiausia retus lietuvių kalbos žodžius rašo jau ne į sąsiuvinius, o į specialias korteles, kurias galima kilnoti iš vietos į vietą, kuriose prie atskiros žodžio galima įrašyti daugiau pavyzdžių. Taip gimė didžiojo akademinio "Lietuvių kalbos žodyno" kartoteka, apie kurią po 91 metų poetas Marcelijus Martinaitis rašys: "Kokius penkis kartus keitėsi pinigai, rodos, trys santvarkos, o Lietuvoje nieko pastovesnio nebuvo už lapelius žodyno kartotekoje".

1924 m. pasirodė pirmas Kazimiero Būgos parengtas "Lietuvių kalbos žodyno" sąsiuvinys. Žodyno įvade K. Būga rašė, kad, pradėdamas leisti žodyną, jis jau turi 14 - 17 pūdų žodžių kortelių, o "pirmąjį žodyno sąsiuvinį suėjo puspenkto kilo (4500 gramų) laiškelių". Laiške į Jungtinės Amerikos Valstijas J.O. Sirvydui K. Būga guodėsi, jog "I sąsiuvinio honoraru tikėjau si galėsiąs nusipirkti žieminių apsiaustą ir kepurę, kurie nuo 1914 metų nešiojami baigia plyšti".

1924 m. gruodžio 2 dieną K. Būga persidirbęs mirė vienoje Karaliaučiaus ligoninėje. Antrasis žodyno sąsiuvinis buvo išleistas jau po jo auto-riaus mirties 1925 metais. K. Būga savo veikalu toli gražu nebuvo patenkintas. Jis rašė: "Lietuvių kalbos žodyne" tegu niekas neieško tobulumo... "Lietuvių kalbos žodynas" laikytinas yra juodraš-

čiu, kurio geresnėmis Lietuvos gyvenimo sąlygomis nedrįsčiau paskelbti, pirma dar gerai neperdirbęs ir neišlyginęs. Tariausi, kad mūsų palikuonys už tą juodraštinę manęs nekerns, nes ir juodraštinis duos nemaža medžiagos".

K. Būgos žodyno istoriją dar ir šiandien įvairių šalių mokslininkai prisimena kaip tragiškai pasibaigusį mokslo žygdarbį, o tie du žodyno sąsiuviniai turbūt tebėra vieni iš dažniausiai baltistikos veikaluose minimų darbų.

Kaip šiurpus žodyno epilogas atrodo K. Būgos, jau sunkios ligos palaužto, atvirukas, kurį jis netrukus prieš mirtį iš ligoninės parašė žmonai: "Brangioji! X 2 laišką supratau. Kur mano žodyno kortelės?.. Ir šiandien rūpi visą ligą. Šitos dėžės pridera ne Būgai, bet Lietuvos turtui".

Po K. Būgos mirties darbas prie "Lietuvių kalbos žodyno" sustojo. Pagaliau 1930 metų pabaigoje Švietimo ministerija paveda Juozui Balčikonui suorganizuoti naują žodyno redakciją ir tęsti K. Būgos pradėtą darbą. Bet kaip jį tęsti? Iš pradžių planuojama išleisti tik K. Būgos paliktą medžiagą. Tačiau netrukus šio plano atsisakyta. Nutarta keisti ir žodyno pobūdį, o svarbiausia K. Būgos paliktą žodyno kartoteką papildyti nauja medžiaga. Naujasis žodyno redaktorius J. Balčikonis buvo įsitikinęs, kad ir talentingiausias leksikografas vienas išsamaus savo gimtosios kalbos žodyno neparašys — tokio veikalo autorius "turi būti visa tauta". Štai ką rašė J. Balčikonis viename iš daugelio kreipimųsi į žodyno talkininkus: "Be jo [žodyno. - A.S.] tauta negali gyventi. Jam parašyti svarbiausias šaltinis yra gyvoji mūsų kalba — daugiausia mūsų sodiečių kalba. Gyvos kalbos žodžius gali surinkti sujodus tik visa tauta, ne vienas kuris ar keli žmonės, nes ypatingų ir žodynui svarbių žodžių turi kiekvienas atskiras kaime-lis, net kiekvieni atskiri namai. Reikia rinkti greitai, neatidėliojant, nes žodynas mums tuojau reika-lingas, reikia greičiausiai išleisti, o antra, gyvos kalbos šaltinis yra ne amžinas: išmirus senesniems žmonėms su jais žus daug brangaus kalbos turto".

Netrukus žodyno kartoteka išaugo kelis kar-tus. Pirmasis žodyno tomas, apimantis A-B raides, buvo išleistas 1941 metais. Tuo metu rinkėjų, at-siuntusių žodyno redakcijai žodžių, buvo 857 žmonės.

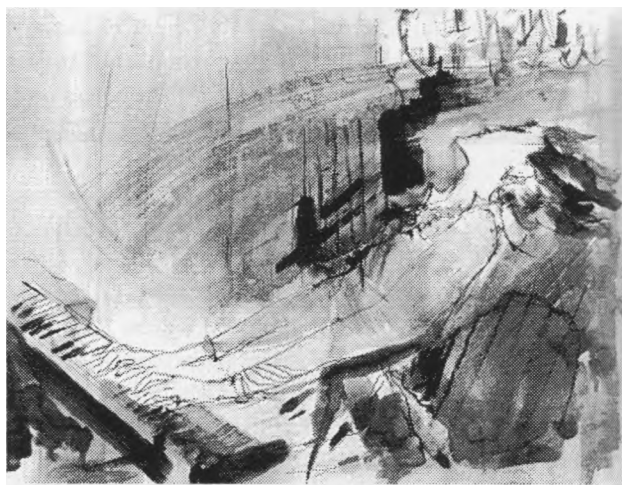
J. Balčikonio mokiniai savo profesoriaus neįsivaizdavo be žodyno kortelių. „Tamsta, užrašyk šį žodį“ ar „Kaip jūsų tarmėje sako?“ Buvo turbūt dažniausiai vartojami profesoriaus posakiai. Tiesiog švytėte švytėjo santūrus profesorius, išgirdęs gyvenį pasakymą, vaizdingesnį palyginimą. 1947 metais pasirodė antrasis J. Balčikonio redaguotas žodyno tomas. Buvo jis parengęs ir trečiojo tomo pirmąją redakciją. 1951-1952 metais kilus ginčams dėl žodyno redagavimo pobūdžio, J. Balčikonis iš žodyno redakcijos pasitraukė. Tačiau ir toliau rūpinosi žodyno reikalais. Pats rinko jam žodžius ir skatino tai daryti kitus.

Penkiolika metų žodyno rengėjų kolektyvui vadovavo Jonas Kruopas, šešiolika — Kazys Ulvydas. Nuo 1990 metų ši našta teko turbūt pačiam ištikimiausiam profesoriaus J. Balčikonio mokinui, karščiausiam jo idėjų skelbėjui Vytautui Vitkauskui.

Keitėsi ne tik vyriausieji žodyno redaktoriai, keitėsi ir jų vadovaujami kolektyvai. Be jau minėtųjų, reikėtų išskirti dar grupę leksikografų, ypač daug nusipelnusių rengiant šį svarbiausią mūsų lituanistikos veikalą, tai: Antanas Balašaitis, Irena Ermanytė, Napalys Grigas, Zuzana Jonikaitė, Sofija Kėzytė, Antanė Kučinskaitė, Antanas Lyberis, Kazys Pakalka, Jonas Paulauskas, Bronė Vosylytė, Klementina Vosylytė ir kt.

1995 metais išleistas „Lietuvių kalbos žodyno“ XVI tomas. XVII jau spausdėję. Rengiami ir paskutiniai XVIII-XX tomai. Taigi pabaiga tartum ranka pasiekama.

Akademiniis „Lietuvių kalbos žodynas“ nėra šiaip sau žodynas, kuriame paaiškinama viena ar kita žodžio reikšmė, pailiustruojama jo vartoseną. Tai žodynas, į kurį sudėtas visas lietuvių kalbos

Pianistė.

M. Paškevičius

turtas, visa ką geriausia ir gražiausia per šimtmečius — nuo Martyno Mažvydo katekizmo iki mūsų dienų — sukūrė lietuvių tauta. Tiesa, atskiruose žodyno tomuose galima rasti ir citatų iš vadinamųjų marksizmo klasikų veikalų ar šiaip abejotinos vertės literatūros kūrinių. Tačiau būtina priminti, kiek laiko ir kokiomis aplinkybėmis šis lituanistikos veikalas buvo rašomas ir ne dėl jo autorių noro anos citatos čia atsirado.

Baigiant šį straipsnelį taip ir norisi pakartoti Amerikos lietuvių dramaturgo ir literatūros kritiko Kosto Ostrausko vaizdingus žodžius, jog šis žodynas yra „bene šauniausia lietuviška knyga“, kurią reikia skaityti „lapas po lapo, o ne tik, reikalui prispyrus, ieškoti jame žodžio, jo reikšmės“.

Algirdas Sabaliauskas

Vieną praėjusių metų vasaros pabaigos dieną Panevėžio J. Miltonio dramos teatro, apie 13 valandą 30 minučių, laukiamajame kambaryje aktorai E. Šulgaitė, R. Zdanavičiūtė ir D. Banionis pasigedo savo rankinių, kuriose buvo ir kitų, svarbių tik jų savininkams, daiktų. Gruodžio 1 dieną teatre vėl apsilankė vagis.

Šį kartą nusikaltėlį sulaikyti pavyko. Niekur nedirbantis ir neregistruotas 48 metų Antanas Mickevičius apie 17 valandą iš teatro pastato jau tempė ką tik nukabintą mažosios salės scenos uždangos dalį. 525 litų vertės užuolaida netrukus būtų atsidūrusi ant kokios nors lūšnelės karnizo. O aktorai po spektaklio būtų priversti dėkoti publikai už aplodismentus iki išnaktų. Tokio malonumo prognozė teatro darbuotojams nelabai patiko, ir jie patys sulaikė bedingstančią savo uždangą, o kartu ir „kovo-toją už viešumą“. (Privatus seklys Nr. 49)

KO MOKO KRISTUS. Katalikų tikybos vadovas. Sudarė: Ronald Lawler OFM Cap., Donald Wuerl, Thomas Comerford Lawler. Vertė: Jonas Kavaliūnas, Julius Keleras, G.P. Kurpis, Aldona Zailskaitė. Redagavo Aldona Zailskaitė. Rašybą tikrino ir taisė Juozas Vaišnys SJ, stilių tobulino Vaclovas Aliulis MIC. Tekstą surinko ir spaudai paruošė Teresė Bogutienė. Lietuviškas raišdynas Jono Bogutos. Vertimu į lietuvių kalbą pasirūpino Lietuvos krikščionybės jubiliejaus komitetas. "Katalikų pasaulio" leidykla, 1994. Leidinio rėmėjas — JAV Vyskupų Konferencija. Spausdino Poligrafinių paslaugų įmonė, Strazdelio 1, Vilnius. Tiražas — 10.000 egz. Kaina sutartinė.

Švenčiant Lietuvos krikšto 500 metų sukaktį, buvo daug įvairių planų, kaip tą svarbų įvykį kiek galima prasmingiau paminėti. Vienas iš pasiūlymų buvo išleisti gerą katekizmą. Po daugelio pasitarimų ir diskusijų nutarta iš anglų kalbos išversti katekizmą "The Teaching of Christ". Tuoj buvo imtasi darbo, kuris ilgokai užsitęsė, bet pagaliau jau turime tą katekizmą, išverstą į lietuvių kalbą ir Lietuvoje išleistą. Kaip žinome, neseniai pasirodė ir didelis Vatikano išleistas katekizmas CATECHISMO DELLA CHIESA CATTOLICA (Katalikų Bažnyčios katekizmas). Be abejo, jis bus išverstas ir į lietuvių kalbą. Tačiau jis gal daugiau yra skirtas tikybos mokytojams, o paprastų žmonių kasdieniniam vartojimui jis gali atrodyti per platus ir sunkokas. Na, o šis minėtas Lietuvos krikščionybės jubiliejaus komiteto pastangomis paruoštas ir išleistas katekizmas "Ko moko Kristus" bus daugumai žmonių prieinamesnis. Apie šį katekizmą įvade taip rašoma:

"Čia yra katalikų katekizmas suaugusiems. Jis yra katekizmas ta prasme, kad sutrauktai pateikia visą doktriną, o katalikų — nes toji doktrina yra Katalikų Bažnyčios mokslas.

Katekizmo tikslas yra ne tik išdėstyti katalikų tikėjimą, bet ir parodyti, kaip jis yra daugelio liudijamas. Dėstydamas Bažnyčios mokslą, katekizmas rodo, kaip Bažnyčios tikėjimas remiasi Šventuoju Raštu, kaip tikėjimą praeityje skelbė Bažnyčios susirinkimai ir kaip jį liudijo Bažnyčios tėvai, šventieji, popiežiai. Jis taip pat cituoja iš Bažnyčios gyvenimo ir liturgijos — tiek praeityje, tiek ir dabartyje, nes ir tai nurodo, ką Bažnyčia tiki ir moko.

Tokio katekezės "liudijimo" čia ir laikomės, nes katekizmas visų pirma (nors neišskirtinai) taikomas tiems, kurie jau tiki Kristumi. Nors jų tikėjimui dar reikėtų daugiau žinių, jie jau žino, kad Kristaus žodis yra visiškai patikimas. Jiems Bažnyčia kalba žodžiais tų, kurių žodžiuose Kristaus sekėjai visada atpažino patį Kristų, ir todėl, vadovaujami Šventosios Dvasios, juos pamilo. Visuose šiuose liudijimuose Bažnyčia kviečia tikinčiuosius išgirsti Kristaus ir Dievo Tėvo balsą — Šventosios Dvasios šviesoje".

Katekizme daugiausia yra cituojami pagrindiniai šaltiniai: Šventasis Raštas ir II Vatikano susirinkimo dokumentai. Gale yra trys priedai apie Šv. Raštą, Bažnyčios visuotinius susirinkimus, Bažnyčios tėvus ir mokytojus. Ketvirtuoju priedu pateikiamos dažniausiai vartojamos maldos.

Antanas Paškus. **ŽMOGAUS MEILĖS.** "Katalikų pasaulio" leidykla, Vilnius, 1995. Redaktorė A. Pribušauskaitė. Viršelio dailininkas K. Astrauskas. Tiražas — 5000 egz. 160 psl., kaina sutartinė.

Meilė! Sakoma, kad tai gražiausias žodis kiekvienos tautos žodyne. Tiesa, bet šiuo žodžiu dažnai piktnaudžiaujama. Jo reikšmių skalė labai plati: nuo kilniausios dorybės iki grubiausio egoizmo. Antanas Paškus mokslškai nagrinėja šias visas meiles, ypač atkreipdamas dėmesį į "populiariausias" meiles: seksualinę meilę, erotinę meilę, prierašioji meilę (meilumas), draugų meilę, krikščioniškoji meilę. Skaitytojas čia ras atsakymus į daugelį neaiškumų šiuo klausimu.

Kęstutis A. Trimakas. **ŽMOGAUS AUKŠČIAUSI SKRYDŽIAI.** Religinių išgyvenimų psichologija. Redaktorė G. Bukauskienė. Viršelis A. Varnaitės. Išleido LKB Tarpdiecazinės Kate-

Žolės robotas

Weed Eater bendrovė pagamino žolei pjauti robotą. Žolę nupjauna pats, be žmogaus pagalbos. Roboto viršus plokščias, ant kurio įmontuotos 34 saulės celės, gaminančios varikliams elektrą. Robote įtaisytas kompiuteris, kuris pasako, kada žolę jau pjautina. Įdomu, kad bepjaudamas žolę sumala, nereikia jos rinkti ar grębti — palieka ją kaip trąšą.

Prieš paleidžiant robotą į darbą, atliekami du dalykai: 1. nustatomos žolės pjovimo ribos, apvedant ir užkasant po žeme elektros vielą, kuriai elektros energiją taip pat teikia saulės celės; 2. žolė pirmą kartą nupjaunama paprasta pjovimo mašina, kuri nustato norimą žolės aukštį. Robotas nepereina viela nustatytos ribos, o, sutikęs bet kokią kliūtį, sustoja, atsargiai apvažiuoja aplink. Jam nereikia sakyti, kada reikia žolę pjauti, nes jis jaučia, kad žolė užaugo, jau aukštesnė, negu buvo paprastos mašinos nustatyta.

Roboto kaina — apie 2000 dol.

Netikrų pinigų atpažinimas

Neteisėtas tikrų pinigų gaminimas laikomas kriminaliniu nusikaltimu. Juos nelegaliai gamino jau nuo pinigų įvedimo, o ypač atsiradus popieriniams pinigams. Šį nusikaltimą vykdavo ne tik kriminalistai, bet karo metu ir valstybės. Viena valstybė, norėdama sugriauti kitos valstybės ekonomiką, pagamindavo to krašto pinigus ir paleisdavo juos į rinką.

Nepatyrusiam žmogui sunku atskirti dirbtinius pinigus nuo tikrųjų. Tai atlikti gali šios rūšies spe-

cialistai. Juos ruošti policijos akademijos įsteigė specialų skyrių. Pasiruošę specialistai gali ne tik atskirti netikrus pinigus nuo tikrų, bet ir susekti, kas juos gamina. Jiems talkina kriminalinės policijos laboratorijos. Čia tiriamas pinigų popierius, rašalas ir kiti ženklai.

Ši dirbtinių pinigų problema nėra vietinė ar valstybinė, bet tarptautinė. Pinigai keičiami į vietinius pinigus įvairiose valstybėse. Susekti netikrus pinigus tarptautinėje plotmėje yra sunkiau. Įtartinus pinigus reikia siųsti į jų originalią valstybę. Tai užima daug laiko.

Šios problemos išsprendimui į talką atėjo technologija, kuria pasinaudojo garsioji International Criminal Police Organization (Interpol). Jos būstinė yra Lyon mieste, Prancūzijoje. Royal Canadian Mounted Police supažindino Interpol su šia technologija.

Šią naują technologiją išvystė Image Data b-vė, esanti San Antonio mieste, Texas valstijoje. Pasinaudodama video technika, pagamino fototelefoną. Šis aparatas telefono laidais gali siųsti įvairius spalvotus vaizdus.

Interpol su šios technologijos pagalba įsteigė pinigų tikrinimo skyrių, pavadintą National Central Bureaus (NBC). Apie 154 valstybės yra NCB narės ir turi teisę pasinaudoti jos patarnavimu.

Kaip ši sistema veikia?

Kiekviena iš šių 154 valstybių turi savo krašte NCB skyrių. Kai susekamas įtartinas banknotas, NCB skyrius padeda banknotą po mikroskopu ir fototelefono pagalba persiunčia į Interpol NCB centrą. Banknotas matomas spalvoto fototelefono ekrane. Tada ekspertas, žiūrėdamas pro mikroskopą, palygina tikrą to krašto banknotą su atsiųstuoju. Visos detalės matomos taip aiškiai, kad gali tuojau pat pasakyti ar pinigas tikras, ar falsifikuotas. Apie 95% netikrų pinigų spausdinami ofsetiniu būdu, todėl lengvai susekami; 5% gaminami graviravimo būdu, todėl juos užtrunka ilgiau atpažinti.

Kiekvieną mėnesį tikrinama apie 200 skirtingų falsifikatų. Šis pinigų atpažinimas sutaupo

chetikos Komisijos leidykla, Rotušės a. 23, 3000 Kaunas. Kieti viršeliai, 240 psl., kaina su pašto išlaidomis 12 JAV dol. Gaunama adresu: "Židinys", R.S. Kunstmanai, 8000 Tapper PI, Dyer, IN 4631, USA.

Plačiau apie šią knygą ateinančiame numeryje.

daug laiko, ir galima juos greičiau išimti iš apyvartos.

Šuo būdu atpažįstami ne tik pinigai, bet ir kiti dokumentai, pvz.: banko kortelės, kelionių čekiai, o imigracijos įstaigos naudoja ir dokumentų patikrinimui.

Nusikaltėlių gaudymas

Pereitą vasarą Ohio valstijos policija ieškojo apie 3000 besislapstančių nusikaltėlių. Negalėdama jų surasti, išsiuntinėjo jų ankstyvesniais adresais laiškus, kuriuose rašė, kad jie permokėję valstijos mokesčius. Atsiliepusiems bus grąžinta priklausanti suma. Laiške dar minėjo, kad jie gali ateiti į valstijos pastatą Clevelande ir pasiimti savo čekius. Tai turėjo atlikti per nustatytą laiką. Gaila — atvykusiuosius pasitiko ne čekiai, bet... policija. Areštavo šešis šimtus su viršum.

Toks nusikaltėlių areštavimas ne pirmas. Jau 1985 metais šiuo metodu Washington, D.C. federalinė ir vietinė policija suėmė apie 100 nusikaltėlių, kai jiems buvo pažadėta velti bilietai į Redskins futbolo rungtynes.

Sena pasaka: jei nori sugauti vagį — meluok.

Nematoma vieta

Kiekvienas vairuotojas žino, kad abiejose automobilio pusėse yra tam tikra vieta, vadinama nematoma vieta (blind spot). Todėl, norint pakeisti eismo liniją, atsigrežiama pažiūrėti, ar nėra šone kito automobilio, nes nepatikrinus gali įvykti avarija. Kad to išvengus, Autosense bendrovė, Denver, Colorado, pasinaudodama optoelektronika, pagamino prietaisą, kuris įspės vairuotoją, norintį pakeisti eismo liniją, kad kitas automobilis esąs nematomoje vietoje.

Sistema susideda iš infraraudonų dilgiklių, įmontuotų užpakalinių šviesų korpuse. Infraraudoni spinduliai tikrina nematomas vietas. Abiejuose automobilio šonų veidrodėliuose įmontuoti šviesą išduodantys puslaidininkiai (SIP). Ši sistema veikia tik vairuotojui įjungus krypties keitimo signalą.

Kai vairuotojas, įjungęs signalą, nori pakeisti važiavimo kryptį, infraraudoni spinduliai tikrina nematomą vietą. Jei ten pastebi automobilį, infraraudoni spinduliai atsimuša į jį ir grįžta atgal. Tada tie spinduliai, paversti į elektros srovę, uždega veidrodėlyje SIP, kuris įspėja vairuotoją, kad

pavojus — nematomojoje vietoje esąs automobilis. Įspėjimo trukmė apie 1/20 sekundės.

Stogas ir elektra

United Solar Systems bendrovė, esanti Troy, Michigan, nori pakeisti dabartinę stogo dangą į saulės celių plokštes, kurios atliks dvi paskirtis: uždengs stogą ir gamins elektrą. Bendrovė pagamino du pavyzdinius stogus, apdengtus saulės celių plokštėmis. Dabar šios rūšies stogai, prižiūrimi JAV Energijos departamento, bandomi Golden, Colorado. Tyrinėjimai tęsis vienerius metus. Sakoma, kad stogas pagamina pakankamai elektros vieno namo gyventojų poreikiams.

Jei šis projektas baigsis sėkmingai, daugeliui žmonių nereikės mokėti elektros sąskaitos.

2005 metų mašina

Šiandien vis daugiau ir daugiau kreipiamas dėmesys, kaip pakartotinai panaudoti daiktus, kurie per daugelį metų atliko savo tikslą ir daugiau jau nebegali būti naudojami. Galime tai pritaikyti ir automobiliams. Federalinė valdžia, atkreipdama į tai dėmesį, išleido standartus: ateities automobiliai privalo būti pigūs, sunaudoti mažai kuro, išmetamos dujos negali būti žalingos žmonėms bei gamtai ir, jiems susidėvėjus, dalys būtų suldytos, perdirbtos ir vėl panaudotos kitai panašios rūšies gamybai.

Sekdama šiuos standartus, XCORP iš Beverly Hills, CA, kartu su 36 erdvių ir mašinų inžinieriais, taip pat padedant ir NASAi, suprojektavo sportinį automobilį. Užpakalyje įmontuotas motoras varo galinius ratus. Galės nuvažiuoti 90 mylių su vienu galonu benzino. Sumažins 80% nuodingąsias išmetamas dujas. Kainuos apie 10.000- 13.000 dol.

Automobilį galima pagaminti su 1/3 mažiau dalių. Nereikia naudoti taškinio suvirinimo, gręžti skylių ir naudoti varžtų dalių sujungimams. Automobilui pasiekus savo naudingo amžiaus galą, bus galima jį lengvai išardyti, dalis ištirpyti, o pačią medžiagą vėl panaudoti naujo automobilio gamybai.

Ši nauja mašina bus išstatyta 2005 metais technologijos parodoje — "Transportation Tomorrow".

("Technikos žodis", 1995 Nr. 4)

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

TRUPUTIS ISTORIJS

Per Naujuosius metus svečiai visada laukiami. Priimta giminėms, gerbiamiems žmonėms siūsti sveikinimo atvirukus. Pirmąjį naujametį sveikinimo atviruką pasiuntė anglas Henris Koulas. 1843 metais jis pavėlavo parašyti daugybę laiškų, todėl paprašė bičiulį Džoną Herslį, kad šis nupieštų sveikinimo atviruką. Po to atspausdino tūkstantį egzempliorių. Koulas ir Herslis, išsiuntinėję draugams sveikinimus, likusius atvirukus pasiūlė knygynui. Tokia sveikinimo forma visiems labai patiko. Daugiau kaip pusantro šimtmečio naujamečiai atvirukai keliauja po visas pasaulio šalis. (Valstiečių laikraštis Nr. 103)

LIETUVIŲ ESAMA VISUR

Vyskupas Paulius Baltakis OFM savo Kalėdų sveikinime tautiečiams plačiame pasaulyje priminė visiems bendrą jungtį — Išganytoją Kristų ir Tėvynę Lietuvą. Ta jungtis ypač išryškėjo, lankant Rusijos lietuvių bendruomenes. Du dalykai vyskui palikę gilų įspūdį: susitikimas su Maskvos lietuvių mokyklos “Šaltinėlis” mokiniais ir Vakarų kraštų pagalba sovietinės sistemos suluošintam žmogui.

“Maskvos lietuviukai, pasveikinę mus giesmėmis, dainomis bei tautinių šokių pyne, įteikė savo pačių sukurta dovaną — 4x3 pėdų piešinį — didžiulį, plačiai išsišakojusį ir autografaus papuoštą medį, taip vaizdžiai išryškinantį tautinį solidarumą: nors po visą pasaulį išsisklaidę, tačiau esame gyvybiškai susijungę su tautos kamieniu — Lietuva”.

Novosibirske, tremtinių sostinėje, vykusio Rusijos ir Kazachstano vyskupų konferencija, kurioje dalyvavo Europos ir Amerikos atstovai, pasak P. Baltakio, liudijo, koks veiklus yra krikščioniškasis solidarumas šioje pokomunistinėje eroje — 162 kunigai misionieriai iš 17 kraštų bei 193 seselės vienuolės aukoja savo gyvenimą, kad padėtų dvasiškai ir morališkai žmogui suprasti savo didingumą, kad pagelbėtų surasti Dievą ir Jame atpažinti mus mylintį, mūsų gerove besirūpinantį Tėvą. (Tėviškės žiburiai Nr. 50-51)

LIETUVOS IR LENKIJOS BAJORAI PASIRYŽO ATKURTI ISTORINIUS RYŠIUS

Susipažinti su šiuolaikiniu Lenkijos bajorijos gyvenimu, aplankyti Lenkijos teritorijoje esančias Lietuvai brangias vietas į šią šalį buvo išvykusi Lietuvos bajorų sąjungos senato narių grupė. Išvykos programoje — Varšuva, Krokuva, Malborkas, Žalgirio mūšio laukas.

Lietuvos bajorijos istorija glaudžiai susijusi su Lenkijos bajorijos judėjimu. Pakanka prisiminti 1413 metų Horodlės uniiją, Lietuvos bajorams suteiktus didikų herbus, apžvelgti kitus bajorų luomo aktus bei privilegijas. Slenkant amžiams, tie bajorų luomo ryšiai ir susilpnėdavo, ir sustiprėdavo, tačiau neišnyko.

Varšuvoje susitikę su Lenkijos bajorijos atstovais, delegacijos nariai buvo kiek nustebinti, sužinoję, kad analogiškos bajorų organizacijos Lenkijoje dar nėra, ji tik kuriasi. Delegaciją priėmė jau susikūrusi panaši sąjunga — Lenkijos žemvaldžių draugija.

Šios draugijos vadovas A. Szląskis papasakojo apie Lenkijos žemvaldžių problemas, palietė Lenkijos bajorijos reikalus, domėjosi mūsų bajorų sąjungos klausimais.

Daugeliui Lietuvos delegacijos dalyvių įspūdingiausia buvo paskutinė išvykos diena, atvažiavus į Malborką (buvusį Marienburgą). Čia išvykos dalyviai ilgai apžiūrino senąją kryžiuočių pilį, nustebinusią visus savo didumu ir inžineriniais sprendimais. Pilis gerai restauruota. Dažnas, apsilankęs čia, jos celėse, salėse, koridoriuose, kiemuose suklūsta, nejučiomis krūpteli, tarsi iš amžių glūdumos būtų

išgirdęs kryžiuočio balsą, jo metalinių žingsnių žvangesį. Juk čia bemaž du šimtmečius buvo planuojami ir vykdomi kryžiuočių žygiai į Lietuvą, čia buvo kalinamas kunigaikštis Kęstutis, čia du kartus nuo savo tėvynainių keršto prieglobsčio ieškojo Vytautas Didysis (Lietuvos rytas, Nr. 268)

LIETUVOS AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ PROBLE- MOS

Aukštųjų mokyklų rektorių konferencija išreiškė susirūpinimą dėl mažinamos finansinės paramos akademiniam švietimui bei kėsinosi į aukštųjų mokyklų autonomiją. Ta proga "Tėviškės žiburiuose" (Nr. 49) rašoma, kad Lietuva pagal specialistų su aukštuoju mokslu rengimą atsilieka nuo pažangųjų šalių. Todėl valdininkų (kartais net labai aukšto rango) demagoginės kalbos, kad Lietuvoje per daug universitetų, per daug išsilavinusių žmonių — absoliučiai nepagrįstos. Vargas laukia tos šalies, kuri nemato, jog jos ateitis priklauso nuo išsilavinusių žmonių. Dar didesnis vargas šaliai turėti tokią valdžią, kuri nesupranta ar apsimeta nesuprantanti šios problemos.

"Tėviškės žiburiuose" teigiama: studentų paskolų problema atsirado tik todėl, kad Vyriausybė, diskredituodama aukštųjų mokyklų autonomiją, paskolų garantu siūlo padaryti aukštąsias mokyklas. Tai visiška nesąmonė, nes aukštoji mokykla už studentų negrąžintas paskolas gali būti paleista iš varžytinių.

ATŠVENTINTA ŠV. KRYŽIAUS BAŽNYČIA

Vilnius — legendų miestas. Šventaragio slėnis turtingas pagonybės laikų legendų, Daukanto aikštės teritorija apipinta pasakojimais iš ankstyvųjų krikščionybės laikų Lietuvoje. Daugybė XVII a. leidinių yra išpopuliarinę pasakojimą apie 14 pranciškonų vienuolių nužudymą Vilniuje. Esą dar Algirdo laikais (1345-1377) šio kunigaikščio dvariškis Goštautas parsikvietęs į Vilnių 14 pranciškonų. Savo sklype, dabartinėje Daukanto aikštės teritorijoje, pastatęs jiems vienuolyną. Kunigaikščiui Algirdui su Goštautu išžygiavus prieš Maskvą, vilniečiai pranciškonus išžudė, o vienuolyną sudeginę. Grįžęs Goštautas aukas palaidojęs, o kaltuosius nubaudęs. Egzekucijos vietoje ištryškęs šalti-

nis, and kurio vėliau iškilusi Šv. Kryžiaus bažnyčia.

Prieš Kalėdas Šv. Kryžiaus bažnyčia, kuri pastaraisiais metais vadinta Mažąja baroko sale, vėl atšventinta. Vienuolyne įsikurs Nekaltai Pradėtosios Švč. Mergelės Marijos vargdienių seserų kongregacijos vienuolės. (Apžvalga Nr.1)

KAIP IR KUR KELIAUJA MŪSŲ LAIŠKAI

Dabar tarptautinės siuntos iš Lietuvos keliauja per Vilniuje esantį Pašto vežiojimo centrą. Įvairias valstybes jos pasiekia skirtingų avia kompanijų lėktuvais. Per Kopenhagą laiškai keliauja ne tik į Skandinavijos šalis, bet ir į Pietų Afrikos respubliką, Italiją, Šveicariją, Turkiją, Portugaliją, Ispaniją, Graikiją, Vengriją, Čekiją... Per Daniją laiškai keliauja į JAV, iš kur pasiekia dar 50 šalių, taip pat į Japoniją, iš kur jie persiunčiami į Hongkongą, Filipinus, Taivanį, Singapūrą ir kitas tolimas šalis.

Tiesiai, be tarpininkų laiškai iš Vilniaus pašto vežiojimo' centro pasiekia Didžiąją Britaniją, Nyderlandus, Norvegiją. Per Maskvą, kur anksčiau kaupdavosi visos tarptautinės siuntos, dabar laiškai iš Lietuvos siunčiami į 24 Vidurinės Azijos ir Artimųjų Rytų šalis. Į Vokietiją, Albaniją, Jugoslaviją, Islandiją, Afrikos žemyno šalis, taip pat į Kanadą ir Izraelį laiškai siunčiami per Frankfurtą prie Maino. Adresatus Latvijoje, Ukrainoje, Švedijoje, Suomijoje, Estijoje laiškai pasiekia, talkinant Latvijos paštui, į Lenkiją, Austriją, Rumuniją ir Bulgariją keliauja per Varšuvą. (Lietuvos aidas Nr, 246)

ŽIUPSNELIS STATISTIKOS

1995 m. pabaigoje Lietuvoje gyveno 3 milijonai 714 tūkstančių 700 žmonių, t.y. 3026 mažiau negu metų pradžioje. 1995 sausio-spalio mėnesiais gimė 35.161 kūdikis — 1249 mažiau negu per 1994 m. tą patį laikotarpį.

Per dešimt praėjusių metų mėnesių Alytaus apskrityje gimė 18, Kauno — 146, Marijampolės — 34, Panevėžio ir Šiaulių — 52, Tauragės — 23 Utenos — 102, Vilniaus — 143 žmonėmis mažiau negu mirė. O štai žemaičiai ir čia rodo tautiečiams pavyzdį: Skuodo, Šilutės, Mažeikių, Plungės, Telšių, Klaipėdos rajonuose į pasaulį atėjo daugiau žmonių, negu iš jo pasitraukė.

Pateikiant šiuos duomenis, primenama, kiek kainuoja naujagimis (neskaitant paties brangiausio — dienų ir naktų, kurias tėvai praleidžia prie mažo žmogučio lovelės. Pigiausias čiuptukas — 5 litai, medvilninis vystykla — 5,17 lito, flanelinis — 6,88 lito, buteliukas — 11-14 litų, atvežtiniai šliaužtinukai — 11-13 litų.

Nuo 1966 m. įsigaliojo motinų, auginančių vaikus nuo vienerių iki trejų metų, draudimas valstybės lėšomis. (Lietuvos aidas Nr. 262)

NEJTİKETINA, BET REALU

Sraigų ir sliekų augintojų draugija vienija daugiau nei pusę tūkstančio ūkininkų, sodininkų, daržininkų. Besidomintys šiuo netradiciniu verslu Žemės ūkio rūmų surengtame seminare buvo supažindinti su sraigų ir sliekų auginimu, jų pardavimo sąlygomis.

Plačiau aptartos buvo ir šio verslo perspektyvos. (Apžvalga Nr. 51-52)

VYRAI GĖRĖ, GERIA, GERS?

Patikimos statistikos, fiksuojančios nuolatinį alkoholio gamybos, importo ir prekybos didėjimą, neliko. Prieš keletą metų buvo skelbimas, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas vidutiniškai per metus išgeria daugiau kaip 10 litrų degtinės, šalyje užregistruota 60.000 alkoholikų. 1994-aisiais kiekvienam gyventojui (įskaitant kūdikius ir senukus) teko 20 litrų absoliutaus spirito. Vaizdžiai sakant — po 50 litrų (t.y. po 5 kibirus) degtinės, o girtuoklių nebesuskaičiuojame. Dabar jų yra beveik pusė milijono. Neregėtą mastą įgavo alkoholio ir visokių tabako gaminių kontrabanda. Visur, ypač kaime, išpopuliarėjo “pilstuku” vadinami alkoholio falsifikatai. Ir kokių tik “ligas gydančių”, “patrauklių” gėrimų negamina Anykščiai, Alytus, Stakliškių ir kitos svaigalų gamyklos.

Su liūdesiu tenka konstatuoti, kad Vyriausybės vykdoma politika palanki tik alkoholio ir tabako

bizniui ir labai žalinga šalies gyventojų sveikatai. (Lietuvos aidas Nr. 250)

KAIMO ŠIOKIADIENIAI

Šiuo metu Lietuvos kaime apie 400.000 šeimų verčiasi žemdirbyste, užsidirbdamos didžiąją dalį pragyvenimui reikalingų lėšų. Šilutės rajone 1991-aisiais buvo 81.000 galvijų — dabar likę 32.500, buvo 32.000 melžiamų karvių — dabar beveik perpus mažiau. Iš 70.000 kiaulių liko tik 30.000. Sunki žemės ūkio bendrovių padėtis Iš 1992-aisiais susikūrusių 284 liko vos dvylika. Ir šios vos galą su galu suduria. Kitos egzistuoja tik popieriuje.

Šilutiškiai ūkininkai praėjusiais metais neteko 28 karvių. Iš ganyklų buvo vagiami veršiai, arkliai. Pasak rajono policijos vyr. komisaro V. Kudijano-vo, tokių vagysčių “bumas” — vidurnaktis. Kadangi prie kiekvieno gyvulio policininko nepastatysi, ūkininkams patariama patiems juos saugoti, pasitelkus medžiotojus. Šitai savo gyvulius jau saugo Juknaičių, Pagėgių, Rusnės, kai kurių kitų apylinkių žmonės. Gyventojai prašomi įsidėmėti įtartinus piliečius, atvykusius automobiliais neva pirkti gyvulių. Tai yra savotiška vagių žvalgyba.

Sakoma, kad ženšenį auginti yra sunkiau negu prisijaukinti sumitusį tigrą. Širvintų rajone, Musninkuose, Juozo Krumino darže jau kelinti metai veši šių paslaptinomis legendomis apipintų augalų plantacija. Jo sodyboje auga įvairių rūšių riešutmedžiai, šilkmedžiai, vynuogės, avietės. Čia ir serbentų, agrastų hibridai. Tačiau sodybos šeimininkas labiausiai brangina šilauoges ir amerikietiškas spanguoles. Nedideliame (3 kvadratinį metrų) jų sklypelyje surenkama didokas kibiras stambių uogų.

Žemės ūkio produkciją perdirbančios įmonės žemdirbiams skolingos 52,2 milijono litų. Mėsos pramonės įmonės įsiskolinusios 13,2 mln., pieno pramonės — 38,7 mln. litų. Už pristatytus grūdus nesumokėta beveik 600.000 litų. (Apžvalga Nr. 30)

Senelis kalba anūkei gimnazistei:

— Mano laikais mergaitės dar rausdavo!

— Įsivaizduoju, -atsake anūkė, - ką tu joms kalbėdavai...

★ ★ ★

Pasakojama, kad išsiblašymo rekordas priklauso Amperui. Kartą jis grįžo per lietų namo, paguldė skėtį į lovą, o pats atsistojo į kampą išdžiūti.

★ ★ ★

Mama bręstančiai dukrai:

— Gerk daug pieno - turėsi puikios spalvos veido odą.

— Kam man tos dirbtinės priemonės? Juk aš turiu lūpoms pieštuką, o veido odai - atitinkamus dažus ir pudrą.

★ ★ ★

Moteriškė iš Kalifornijos gavo teisme ištuoką, kai pasiskundė, kad jos vyras per mažas, ir ji negalinti padėti galvos jam ant peties. Vyras, norėdamas su ja susilyginti, nudaužė visų jos batų aukštus kulniukus.

★ ★ ★

— Dar ne taip blogai, panele, - sakė gydytojas. - Tai tik menka mažakraujystė. Ar jums, pavyzdžiui, šokant, smarkiai plaka širdis?

— Tai priklauso nuo to, ponas gydytojau, su kuo šoku.

— O ar dažnai tamstą nukrečia drebulys, - vėl klausia gydytojas.

— Visada, pone gydytojau, kai tik pagalvoju, kiek tamstai reikės sumokėti už vizitą.

★ ★ ★

— Kaip mama suprato, kad tu šiandien nenusiprausei? - klausia Jūratė Edita.

— Aš užmiršau sušlapinti muilą, - atsako Edita.

★ ★ ★

Mokytoja: "Ir vėl, Elyte, pavėlavai į mokyklą".

Mokinė: "Mamytė labai ilgai pusryčius virė".

Mokytoja: "O ką gi tu valgei pusryčių?"

Mokinė: "Silkė su duona".

★ ★ ★

— Mamyte, ar tiesa, kad žmonės iš žemės ir kad jie mirę į dulkes pavirsta?

— Taip, sūneli.

— Tai po mano lova, mamyt, kas nors bus numiręs.

★ ★ ★

Moteris į savo kaimynės klausimą, kodėl ji atostogų metu nemėgstanti gyventi palapinėje, atsakė:

— Todėl, kad, kai mane įsiutina vyras, tai palapinėje nėra durų, kurias galėčiau kurtinčiai trankyti, lakstydama iš kambario.

★ ★ ★

Šeimos galva, labai turtingas savininkas, guli mirties patale. Salia esančiame kambaryje susirinko susirūpinę giminės. Prie iš ligonio kambario daktaro skubiai prieina vienas iš laukiančių giminių ir rūpestingu balsu taria:

—Daktare, ar dar yra kokia viltis?

—Žiūrint, kas kokią viltį turi!

★ ★ ★

Prel. P. Roncon iš Prancūzijos popiežiaus vainikavimo metu Sistinos koplyčioje nusiėmė megztinuką ir pamiršo. Gera, kad jame buvo savininko vardas. Iš Vatikano gauna laišką:

—Brangus sūnau, tuoj pasiėsiu tavo megztinuką, kurį pamiršai Sistinos koplyčioje. Jis tau reikalingesnis šaltuose kalnuose, negu man karštoje Romoje.

Laiškutį pasirašė pop. Jonas XXIII.

★ ★ ★

■ 1995 ra. spalio mėn. “Vyčiui”, JAV katalikų jaunimo žurnalui, suėjo 80 m.

■ Po metų kitų Tryškių parapija Lietuvoje minės 400 m. sukaktį. Klebonas kun. Stasys Šlepavičius pasiryžęs ligi sukakties pagrindinai suremontuoti medinę Švč. Trejybės bažnyčią ir varpinę, kurios yra laikomos architektūriniais paminklais.

■ Kun. dr. Matas Čyvas, 25 m. vadovavęs Šv. Jurgio lietuvių parapijai Albany, N.Y., dabar gyvenęs St. Petersburge, FL, šiais metais švenčia 80 m. amžiaus ir 55 m. kunigystės sukaktis.

■ Mons. Walter Hurley, Our Lady of Sorrows katalikų bažnyčios klebonas, paaugojo šios Farmington Hills, Detroito priemiesčio, bažnyčios suolus, kur galės sėdėti 900 žmonių, Vilkaviškio katedrai. Suolai krovininėmis jau išsiųsti į Lietuvą. Vienos krovininės persiuntimo išlaidas apmokėjo tų suolų dovanotojas.

■ Sovietinės okupacijos metu sunaikintos Vilniaus Kalvarijos, esančios Verkiuose, jau baigiamos atstatyti. Kalvarijos čia buvo įkurtos prieš daugiau kaip 300 metų Vilniaus išvadavimui iš rusų okupacijos 1655-1661 m. atminti.

■ Pogrindinio leidinio “Aušros” dvidešimtmetis buvo paminėtas 1995 m. lapkričio 11 d. Vilniuje. Leidinį bolševikų okupacijos metu redagavo dabartinis vysk. Sigitas Tamkevičius ir kun. Lionginas Kunevičius.

■ Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios Kaune atstatymo ir remonto darbai dėl lėšų stokos beveik sustojo. Darbui baigti dar reikia apie dviejų milijonų litų.

■ 1995 m. lapkričio mėn. Kazlų Rūdos Stoties gatvės buvo pavadinta Vyskupo Vincento Borisevičiaus gatve. Taip buvo pagerbtas Telšių vyskupas, nukankintas bolševikinių okupantų. Tik

keista, kad nepriklausomoje ir laisvoje Lietuvoje reikėjo kovoti ir patirti didžiųjų kliūčių, lyg dar tebebūtų baisiausi ateizmo laikai.

■ Troškūnai, vysk. Pauliaus Baltakio tėviškė, 1996 m. vasarą (birželio mėn. vidury, per šv. Antano atlaidus (minės 300 m. parapijos ir miestelio įkūrimo sukaktis. Klebonas kun. Saulius Pili-pavičius, padedamas vietinių ir užsienyje gyvenančių tikinčiųjų, remontuoja bažnyčią ir buvusių bernardinų vienuolyną, kur dabar jau veikia jaunimo švietimo ir kultūros centras.

■ Nuo 1991 m., kai Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje suskambėjo pirmieji modernūs kompiuteriniai JAV “Alen” firmos vargonai, tokią aparatūrą įsigijo jau trylika Lietuvos bažnyčių.

■ 1995 m. spalio mėn. pabaigoje pasirodė pirmasis Lietuvoje spalvotas iliustruotas maldynėlis vaikams.

■ 1995 m. suėjo 100 m. nuo Maironio “Pavasario balsų” pirmosios laidos pasirodymo.

■ Lietuvos vyskupų konferencijos nutarimu, nuo 1996 m. sausio vidurio pradėtas leisti dvisavaitinis 24 psl. žurnalas kunigams, spausdinamas A. Jakšto katalikų spaustuvėje Kaišiadoryse.

■ Prel. Vytauto Balčiūno, kurio rūpesčiu JAV išleista “Krikščionis gyvenime” religinių knygų serija, 85 m. amžiaus sukaktis buvo paminėta Vilniuje 1995 m. lapkričio mėn.

■ Pop. Jonas Paulius II prieš 30 m. pasibaigusį II Vatikano susirinkimą pavadino “naujuoju Bažnyčios pavasariu”.

■ 1995 m. spalio 17 d. visuomeninių organizacijų teisėmis buvo įregistruota Lietuvos katalikiškų mokyklų pedagogų draugija. Šiuo metu Lietuvoje yra 16 katalikiškų mokyklų, kuriose mokosi daugiau kaip 5000 moksleivių. Šios draugijos tarybos pirm. yra kun. Gintaras Vitkus SJ, Kauno Jėzuitų gimnazijos direktorius.

■ Gruodžio 14 d. baigė darbą vyskupų sinodo asamblėja, skirta Artimiesiems Rytams, ypač Libanui.

■ Neseniai atšventinta Vilniaus centre esanti Bonifratrų bažnyčia, nuo XVII amžiaus priklausiusi gailėstingųjų brolių vienuolijai. Nuo 1976 m. ji buvo paversta Mažąja baroko sale.

Juoz. M

"Laiškams lietuviams" aukojo:

100 dol. - Z. Petkus.

85 dol. - prel. J. Kučingis.

50 dol. - A. Lesevičienė.

40 dol. - V. Lesnias.

35 dol. - J.B. Jankauskas.

Po 30 dol.: K. Gudinskas, M. Vilutis.

Po 25 dol. : A. Šešplaukis, N. Šumskienė, P. Gruodis, H. Bagdonienė, O. Skrebunas, E. Jasaitis, A. Laucis, B. Čižikaitė, V. Karaitis, B. Stankaitis.

Po 20 dol.: A. Čaplėnas, L. Krajauskas, E. Katilius, O. Matusaitienė, M. Macieža, M. Edelis, A. Lauraitis, V. Bubnys, L. Šmulskytis, B. Kasakaitis, K. Kazlauskas, M. Bajorūnas, J. Račkauskas, I. Laisvėnaitė, R. Čepulis, E. Gaška.

Po 15 dol.: J. Vadopalas, A. Puteris, T. Zailskas, V. Otto, O. Kremeris, A. Valavičius, S. Maksvytis, E. Valantinas, A. Griškus, I. Budrys, J. Miečius, D. Bilaišis, S. Žilevičius, A. Rimkus, B. Briedis, Č. Masaitis, P. Abromaitis, J. Žebrauskas, V. Sinkus, P. Sideravičius, V. Stropus, A. Malela.

Po 10 dol.: E. Majauskas, B. Rymantas, A. Dumbulis, V. Skabeikis, A. Stankaitis, K. Rožanskas, E. Nasvytis, N. Čepaitis, S. Barmus, M. Židžiūnienė, K. Beiga, P. Zaranka, J. Pleinys, N. Kaminskas, P. Simanauskas, V. Stankevičius, V. Čipkienė, B. Liškauskas, P. Jadviršis, S. Kikilas, V. Kamaitis, V. Kazlauskas, G. Likander, P. Gluoksnyš, A. Lekeckas, K. Markus, L. Balaišis, A. Karaliūnas, A. Baleišis, M. Kužlikas, M. Arštikys, E. Šlekys, L. Dieninis, P. Murinas, B. Siliūnas, V. Norvilas, J. Gelumbauskas, A. Damijonaitis, A. Lauraitis, H. Pakalnis, L. Kriaučeliūnas, M. Žeimys, A. Rudis, B. Kasinskas, G. Reškevičius, B. Andriukaitis, B. Rygertas, O. Norkus, V. Krasauskas, O. Šilėnas, K. Trimakas, A. Juška, J. Lungys, J. Žemaitis, V. Butkus, M. Gelažius, S. Kazlas, I. Jasys, O. Alkas, S. Klevas, B. Zdanys, I. Kerelis, J. Šlajus, R. Vilkutaitis, A. Goldikovskis, L. Paulavičius, J. Gasperas, H. Stasas, M. Barienė, V. Mitkus, M. Kapačinskas.

Po 5 dol.: P. Melnykas, S. Bobelis, R. Moore, A. Reivyti, R. Mingėla, S. Gladkauskas, J. Vilokaitis, J. Aštas, A. Stankus, T. Seliokienė, A. Biliūnas, M. Tarvydas, K. Ancerevičius, B. Lukoševičius, V. Maciejauskienė, B. Lintakienė, A. Lėdas, A. Puzinas, A. Paskočimas, O. Surdokas, J. Prunskis, S. Lukas, M. Bužėnienė, J. Arlauskas, S. Galisienė, B. Barisas, J. Andrulis, S. Slavičkas, V. Skilandžiūnas, E. Susmaras, L. Raslavičius, S. Petrutis, A. Kuliešius, B. Strikauskas, P. Juodikis, L. Vedegys, J. Kirvaitis, J. Pleirys, V. Vizgirda, E. Kiela, O. Rimkus, A. Čepulis, A. Janušis, A. Venckus, V. Lelis, V. Valkavičkas, S. Čepas, M. Jonelienė, D. Woss, O. Krasnauskas, J. Racevičius, H. Moliejus, J. Latvys, V. Andrijauskas, A. Mikėnas, J. Kliorys, L. Grybinas, M. Matuzas, Z. Kaulius, S. Juškaijėnienė, H. Baltrušaitis, A. Kuzmickas, V. Kažemekaitis, B. Staškevičius, J. Andrukaitis, M. Pranaitis, Z. Pajaujis, J. Zabarskas, E. Kantas, J. Juknelis, K. Račiūnas, V. Žebertavičius, J. Vansauskas, J. Miltenis, E. Sirutis, A. Vitkus, A. Sekonis, V. Gailiūnas, V. Kamaitis, E. Karalius, J. Spurgis, V. Nenortas, A. Kuliešius, O. Skardis, B. Valavičius, M. Tamošiūnas, K. Skaisgirys, J. Mikutaitis, J. Morkūnas, O. Lukienė, I. Ulpa, E. Danaitis, A. Kavaliūnas, V. Maciūnas, T. Kriaučiūnas, A. Smilga, A. Bražėnas, S. Idzelis, R. Kronas, B. Černauskas, A. Lietuvninkas, S. Smalinskas, V. Januškaitis, P. Ažuolas, S. Naikauskas, E. Čižauskas, A. Smolinskas, G. Kaufmanas,

LAIŠKAI LIETUVIAMS - Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys, SJ. Redakatoriaus pavaduotojas - Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė. Techn. redaktorius-dr. Jonas Boguta. Administratorė - Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata-15 dol., atskiras numeris-1,50 dol.